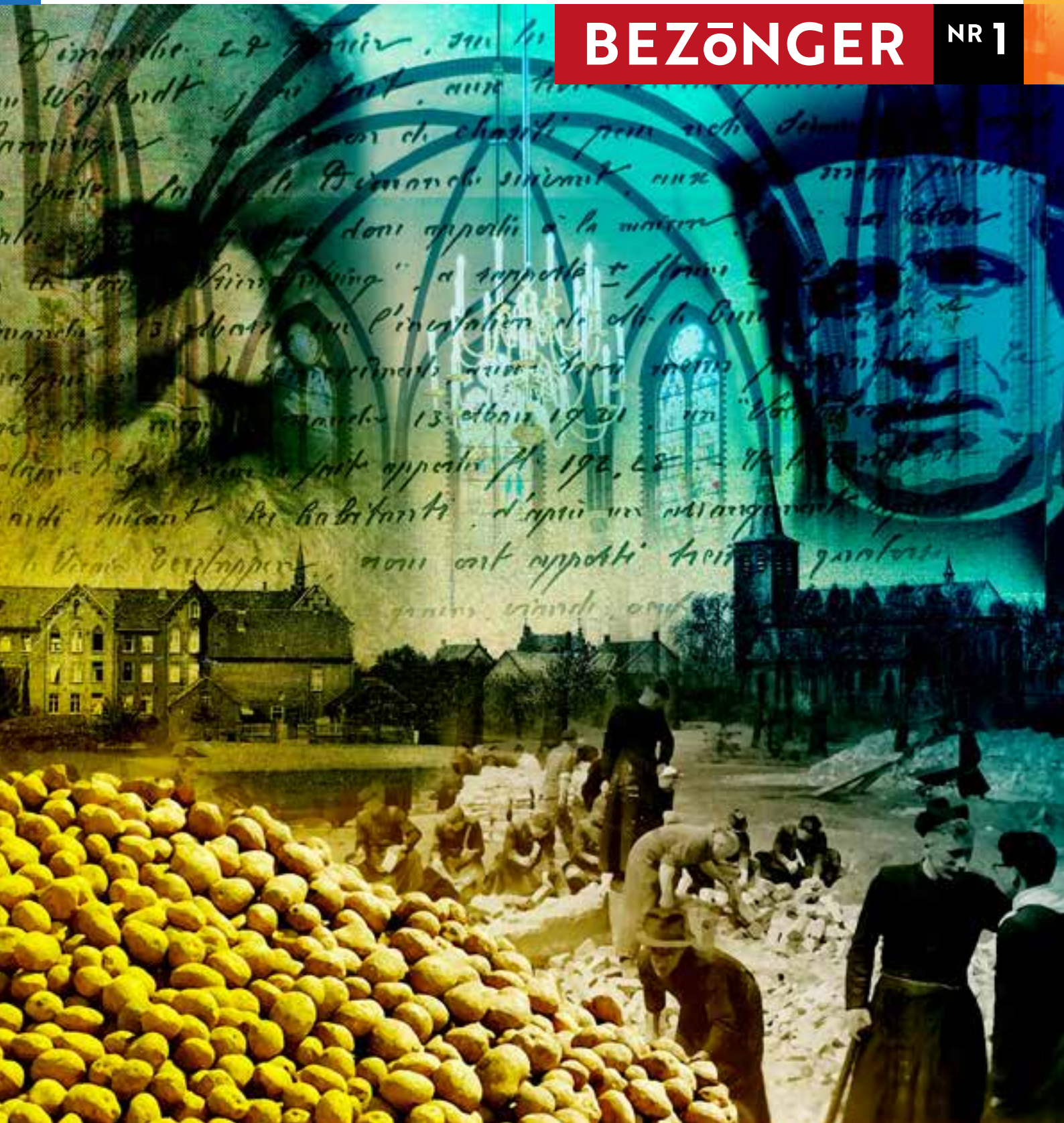

DE MOENNIK

HISTORISCH TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING HELDEN

BEZÖNGER

NR 1

SPECIALE
UITGAVE
DECEMBER
2021

HELDEN VOOR MISSIEHELDEN

COLOFON

Periodiek van
Heemkundevereniging Helden.
Verschijnt in maart, juli en november.
Oplage: 800 ex.
De Moennik Bezónger Nr. 1: 1600 ex.
ISSN nr. 1570-8128

De Moennik
(=verzamel-/bewaarplaats)

Redactie:
Willemien Severins-Janssen,
eindredactrice, tel. 077-307 47 76
Wim Daniëls
Gerard Ebisch
Piet Gommans
Joep Hermans
Raf Janssen
Jos Keijmes
Marion Leurs-Jacobs

Opmaak en layout:
Frans Korsten

Acquisitie:
Marion en Rob Leurs
tel. 0493-89 39 14

Druk:
Fransvorm Grafisch Vormgever

Webmaster:
Rob van 't Padje
E: webmaster@moennik.nl

Correspondentie-adres:
Redactie De Moennik
Aan de Koeberg 3
5988 NE Helden
E: redactie@moennik.nl

**Voor vragen over bezorging en
lidmaatschap:**
E: admin@moennik.nl

Jaarlidmaatschap € 17,00
(inclusief De Moennik)
Losse nummers € 6,00
De Moennik Bezónger € 7,50

Illustraties dienen vrij van rechten te
worden aangeleverd.
Niets uit deze uitgave mag
gepubliceerd worden zonder
toestemming van de redactie.

Verkoopadressen:
- Primera/Blz. Panningen
- Toeristisch Informatie Huis /
- Museum Peel&Maas
- Demi's Kapsalon Panningen

De Moennik is ook digitaal te
bestellen bij admin@moennik.nl

Omslag:
Collage van diverse foto's en
illustraties die in deze uitgave
worden gebruikt.

INHOUD

- 1 INLEIDING
- 2 HELDEN STEUNT 'MISSIEHELDEN'
VICE VERSA
- 4 HET LEVEN VAN DE HELDENAREN
ROND DE JAREN 1900
- 8 DE GESCHIEDENIS VAN
MISSIEHUIS ST. JOZEF
- 10 EEN OUDE PREEK UIT HET
ARCHIEF GEHAALD
- 11 PREEK VAN HUBERT MEUFFELS
- 23 KAPELAAN TERSTAPPEN EN
DE 'PATERSKER'
- 27 MANNEN VAN DE PATERSKER EN
VROUWEN VAN DE PATATTEN
- 32 'N PAN EN WAT HOUT,
VOOR DE PATERS IN HET GOUD
- 37 CIRCUS HELPT PATERS UIT DE BRAND

Redactie De Moennik Bezónger nr 1:

Wiel Bellemakers

Raf Janssen

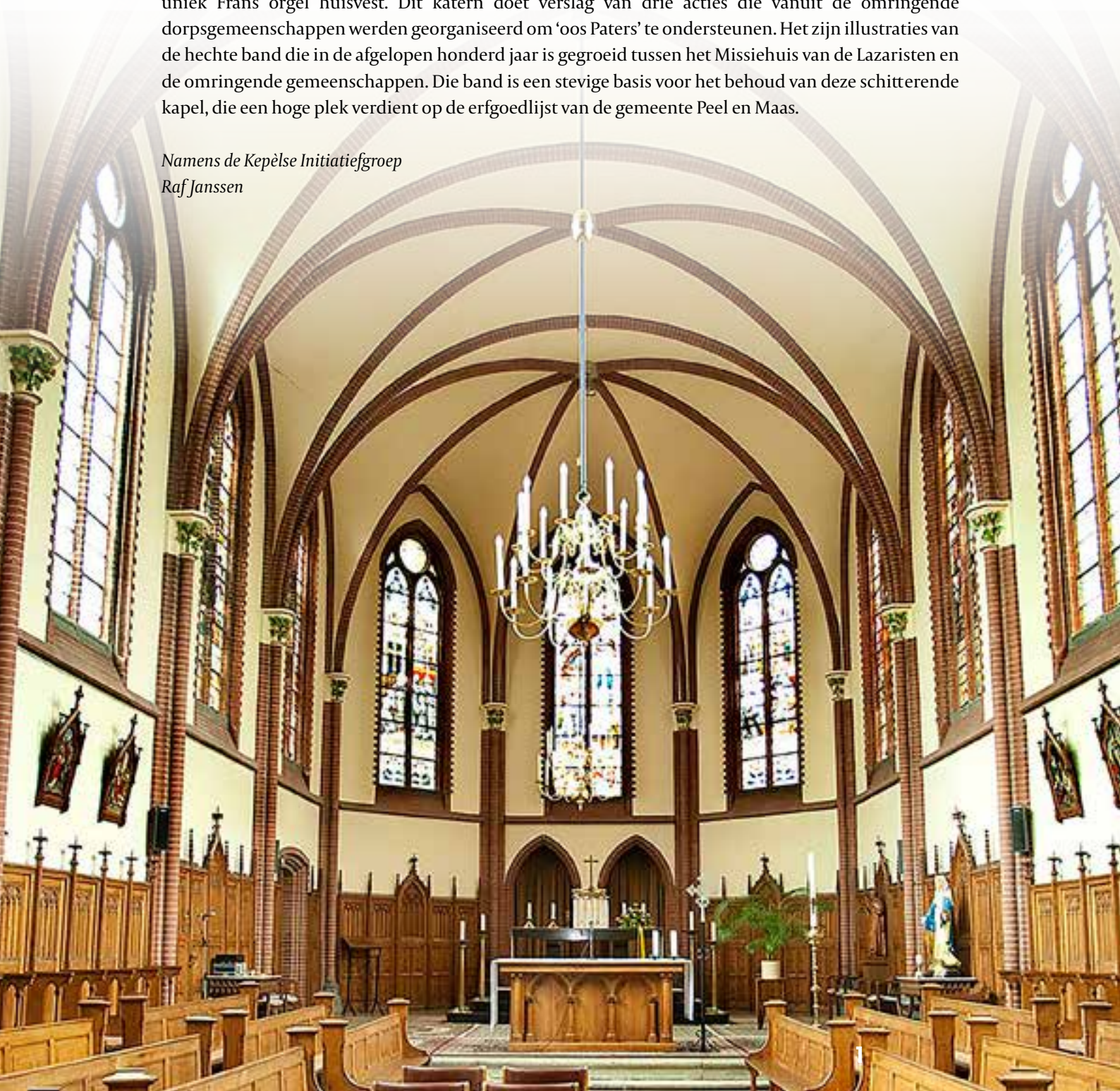
Wim Daniëls (samenstelling en eindredactie)

INLEIDING

Het initiatief tot de uitgave van deze publicatie is mede genomen door de Kepèlse Initiatiefgroep. Dit is een groep vrijwilligers die zich vanaf 2013 inzet om de kapel van het Missiehuis aan de Kerkstraat te Panningen te behouden en een functie te geven voor de gemeenschap van Peel en Maas.

De Congregatie van de Missie, de organisatie van de Heren Lazaristen die eigenaar is van de kapel, ondersteunt dit streven. Deze fraaie kapel is een rijksmonument. De Kepèlse Initiatiefgroep heeft de ambitie om in en rond de Lazaristenkapel jaarlijks een aantal activiteiten te organiseren met een culturele en maatschappelijke inhoud. Met de invulling van een dergelijke breed-culturele functie wordt een bijdrage geleverd aan een zinvol behoud van dit rijksmonument, dat ook een monumentaal uniek Frans orgel huisvest. Dit katern doet verslag van drie acties die vanuit de omringende dorpsgemeenschappen werden georganiseerd om 'oos Paters' te ondersteunen. Het zijn illustraties van de hechte band die in de afgelopen honderd jaar is gegroeid tussen het Missiehuis van de Lazaristen en de omringende gemeenschappen. Die band is een stevige basis voor het behoud van deze schitterende kapel, die een hoge plek verdient op de erfgoedlijst van de gemeente Peel en Maas.

*Namens de Kepèlse Initiatiefgroep
Raf Janssen*

HELDEN STEUNT MISSIEHELDEN VICE VERSA

Als de Congregatie der Missie, een religieus genootschap dat door St. Vincent Depaul in 1625 in Frankrijk is gesticht, in 1903 zijn intrek neemt in het klooster op de Laatberg aan de op een wegenkaart uit 1894 genoemde Heuvelhoekerstraat (in de volksmond de Kloosterstraat) in Panningen, leidt zij tot 1921 een vrij onopvallend bestaan. Niet vreemd, want de voertaal is Frans en de meeste kloosterlingen komen uit het buitenland. De Congregatie is in Helden beter bekend onder de naam Lazaristen, ontleend aan hun eerste klooster te Parijs, het voormalige melaatsenhuis St. Lazare.

Door: WIEL BELLEMAKERS, RAF JANSSEN EN WIM DANIËLS (eindredactie en samenstelling)

In Midden-Limburg vonden wij een artikel uit 1960 van een anonieme, bejaarde Heldenaar over het leven rond 1900 in Helden. Dat artikel geeft een impressie van de levensomstandigheden in Helden toen de paters Lazaristen zich daar vestigden.

100 jaar geleden vormt de rode draad van deze 'De Moennik-Bezónger'. De preek levert uiteindelijk f 2600,- op. Voor die tijd een enorm groot bedrag. De preek van overste Hubert Meuffels vormt daarnaast ook de aanzet voor een grootscheeps hulpprogramma voor de Lazaristen vanuit de Heldense

Afbeelding:

Staat van de wegen en voetpaden in Helden, Wegenkaart 1894; klooster en kapelanie op de Laatberg

Aan het onopvallende bestaan van de paters in Helden komt in 1921 een einde, als overste Hubert Meuffels, op aandringen van de Panningse pastoor Weijlandt, in de oude parochiekerk van O.L. Vrouw van Zeven Smarten, een indrukwekkende preek houdt, waarin hij het noodlijdend bestaan van de paters onder de aandacht brengt van de Panningse gemeenschap. Wiel Bellemakers, van 2012 tot 2014 provinciaal overste, heeft de preek van Hubert Meuffels uit het archief gehaald. Deze preek van

gemeenschap, want ook de andere Heldense kernen trekken zich het lot van de paters aan. Op initiatief van kapelaan Terstappen ontstaat de zogenaamde 'Patersker', het ophalen van levensmiddelen voor de soms hongerlijdende paters. De twee oproepen van de kapelaan in 1921 in Midden-Limburg zijn integraal opgenomen in deze 'De Moennik-Bezónger', omdat zij de Heldense bevolking inspireerden om gul te geven, maar ook omdat het juweeltjes zijn om te lezen. De

'Patersker' zal een halve eeuw lang de Lazaristen van voedsel voorzien.

Na 1921 worden er vele acties georganiseerd om de paters en hun missiewerk financieel te ondersteunen. Een kleine greep uit de actiepoot: het inzamelen van oud papier, zilverpapier, postzegels, een fancyfair, ballonvaart, kindsheidoptochten en voetbalwedstrijden. Behalve de 'Patersker' springen er nog twee grootscheepse acties uit, die we in deze special onder de aandacht willen brengen. In 1953 viert de Congregatie haar gouden jubileum in Panningen. Als cadeau voor de paters organiseert Helden de actie " 'n Pan en wat hout, voor de Paters in 't goud". Via een loterij worden financiën gegeneerd en de Heldense aannemers en hun werknemers stellen gratis hun arbeidskracht en kennis ter beschikking. Ook van deze actie een originele beschrijving uit 1953 in Midden-Limburg. In 1954 ontsnappen de paters en Helden-Panningen aan een verschrikkelijke ramp. Er breekt brand uit in het klooster. Door snel en vakkundig ingrijpen van de brandweerkorpsen uit Helden, Venlo en Meijel blijft de schade gelukkig beperkt. In deze special een beschrijving van de brand en hoe circus " 't Hoefke" geld in het laatje brengt voor de door brand getroffen paters.

BEATUS EST MAGIS DARE QUAM ACCIPERE

De preek die overste Meuffels in 1921 hield, bevatte enkele teksten in het Latijn. Dat was toen gebruikelijk. Latijn was de taal van de kerk. De geestelijkheid was er vertrouwd mee. En er waren standaardgezegden die geestelijken graag gebruikten. Vaak ging het om spreuken uit de bijbel. Dat geldt ook voor de spreuk **Beatus est magis dare quam accipere**. In het Nederlands betekent dit: 't is zaliger te geven dan te ont-

vangen. Dat geldt ook voor de paters die vanuit hun penibele situatie een beroep doen op de gemeenschappen van het toenmalige Helden om hen te helpen. Die gemeenschappen hebben ruimschoots gehoor gegeven aan die oproep. Een eeuw lang hebben ze de bewoners van het Missiehuis, 'oos Paters', geholpen. Op hun beurt hebben 'oos Paters' veel gedaan voor de dorpsgemeenschappen. En dat doen ze nog steeds. De congregatie van de Lazaristen heeft bijvoorbeeld het zorgcentrum Vincent Depaul gebouwd, dat in toenemende mate een gewaardeerde functie vervult voor de hele regio. Die zorgvoorziening

Circus „t Hoefke" naar Panningen.
Naar wij vernemen zal circus „t Hoefke" uit
Deurne op 14, 15 en 16 Augustus a.s. zijn ten-
ten in onze gemeente opslaan.
Dit bekende circus is in de afgelopen jaren op
tallose grote plaatsen in ons land met buiten-
gewoon succes opgetreden. Wij twijfelen er dan
ook niet aan of ook in Helden zal het hun niet
aan belangstelling ontbreken.
Zoals bekend treedt 't circus alleen op voor lief-
dadige doeleinden. In dit geval is de opbrengst
bestemd voor ons Missiehuis te Panningen. Wij
komen op een en ander nog nader terug.

wordt momenteel aanzienlijk uitgebreid, waar-
door in de toekomst steeds meer medeburgers
uit de omgeving hier de nodige hulp kunnen ont-
vangen. Want ook voor 'oos Paters' geldt dat het
zaliger is om te geven dan om te ontvangen. Zo
helpen gemeenschap en Missiehuis elkaar al een
eeuw lang. Tot wederzijds welbevinden.
Als gemeenschap zouden we af en toe het lied
moeten aanheffen dat door de bewoners van het
Missiehuis vaak gezongen is om hun dankbaar-
heid te betuigen: **Vivant semper in aeternum**,
dat ze leven voor eeuwig en altijd! ■

Artikel:

Midden-Limburg,
24-07-1954

Foto:

Dit zou zo maar een
Heldense 'Patersker'
kunnen zijn geweest!

HET LEVEN ROND DE JAREN 1900

VERHAAL VAN EEN BEJAARDE INWONER VAN HELDEN

UIT MIDDEN-LIMBURG, 25-10-1963

Ja, de jeugd van tegenwoordig zal zich heus niet kunnen indenken dat er in de loop van 60 jaren zo veel kan veranderen. In onze jeugd van vroeger, wat speelden en leefden de kinderen toen rustig en onbezorgd.

Foto links

School anno 1905

Foto rechts

Potkachel met trom

Er waren geen fietsen, geen auto's of motors, af en toe kwam slechts een paard met kar over de weg klossen en moesten ze daarvoor uitwijken. Alleen waren er nog veel sloten en plassen en putten voor drinkwater waar ze voor gewaarschuwd werden wegens verdrinkingsgevaar. Verder waren er niet veel zorgen voor ongelukken van de jeugd. Enkele kinderen gingen toen, als ze 5 jaar waren, een jaar naar de kleuterschool en leerden daar reeds de letters van het alfabet, die met krijt op het bord werden aangegeven en ook de cijfers, van één tot tien; dan waren ze al zo'n beetje op weg om lezen te leren als ze op de eerste klas kwamen bij de leeftijd van 6 jaar.

Het leren was voor veel kinderen al vroeg afgelopen. Zij deden met 11 jaar hun eerste Heilige Communie en dan bleven de meesten al van school en gingen velen al in betrekking om thuis uit de kost te zijn en voor een paar centen te verdienen. Zulke kinderen verdienden dan zowat 50 francs, dat was f 24, -- per jaar (redactie: tegenwoordig € 10), en moesten soms al flink werken. De jongens dikwijls als schaapherder of werden

naar de een of andere steenoven gestuurd, welk werk eigenlijk veel te zwaar was voor hun jonge krachten.

En hoe was het destijds met de woningen? De meeste huizen waren nog met stro gedekt, warm in de winter en koel in de zomer, en veelal zo laag bij de grond dat ge met de hand het dak kon bereiken. Als u van het dak af viel zou u niet gauw doodvallen. Ze waren meestal ingedeeld als volgt. Een groot voorhuis met keien of rode plavuizen vloer, een grote open schouw waaronder gewoonlijk een ronde potkachel met van achteren een trom eraan, waarop gekookt werd en die 's winters naar de woonkamer verhuisde die links of rechts van het voorhuis lag. Daar achter was dan meestal een klein slaapkamertje voor de kinderen. De ouders sliepen zelf gewoonlijk in de woonkamer in een alkoofbed, afgesloten met deuren of gordijnen. Boven dit bed was een smal houten lijst waarop een staande kruisbeeld, een Maria- en St. Jozefbeeld, een paar vaasjes en twee kandelaars. Voor dit bed stond dan een schommelwieg waarbij een oud moedertje zat, naast haar spinnewiel,

die als de baby hilde die wieg in schommelen- de beweging hield. Verder stond in die kamer een grote hoge linnenkast vol eigen gesponnen linnen en op die kast 'n fijne porseleinen koffieser- vies dat alleen gebruikt werd met de kermis of bij een familiefeest, en later als erfenis aan een van de kinderen overging. Achter de witte houten tafel stond meestal een houten bank, zitplaats voor de kinderen, dan nog 4 of 6 stoelen, en als de vloer behoorlijk geveegd was en een kolenbak vol kolen,

tafel, doch alleen in het midden op tafel een grote schotel of kom, waar dan de aardappelen met de jus – en later de pap of karnemelk – in kwam. Allen aten rondom de tafel allemaal uit één schotel. Wie dan het gulzigste was kreeg natuurlijk het meeste. Het was maar goed dat dit gebruik toen niet lang meer geduurd heeft.

Rond die tijd kwam er ook straatverlichting. Langs de grote weg van Dorp naar Beringe werd hier en daar een petroleumlantaarn opgehangen en een

Foto links

Kruisbeeld en
Maria- en
St. Jozefbeeldje

Foto rechts

Hangende
olielamp

of harde turf of houtjes achter de kachel, was het gezellig wonen.

De zittingen van de stoelen waren van stro of biezen. De muren waren wit gekalkt, met enige schilderijen versierd met de beeltenissen van heiligen en een van de Paus van Rome; er was verder een staande of hangende petroleumlamp.

Zo vormde de kamer een prettig geheel. Vooral 's avonds in het schemerurtje rond de warme kachel. Ouders en kinderen. En dan vader, moeder of grootmoeder vertellen over hun eigen jeugd en dan samen zingen, oude Hollandse liedjes. Dan baden zij samen de rozenkrans en werd de lamp ontstoken; de kinderen gingen vroeg naar bed.

Toch was het een leuke tijd. Aan de andere zijde van het voorhuis was gewoonlijk nog een kleine slaapkamer, heel laag van plafond, waaronder een kelder. Dat kamertje was met een trapje van een paar treden opwaarts en daarnaast was een klein bijkeukentje waar de afwas gebeurde en de borden en schotels allemaal op een rek lagen uit te lekken. In vele boerengezinnen was destijds nog het gebruik in ere vooral 's avonds geen borden op

man (Silke Boots) werd aangesteld die de verlichting dan 's avonds moest aansteken en tegen 10 uur weer moest uitblazen. Op de klompen en een ladder op zijn schouder tippelde hij elke avond op en neer van Dorp naar Beringe en terug en verdiende er elke avond een paar luttele centen bij. Alle beetjes baten, zo zei hij.

En de post zult u vragen, hoe ging dat toen? Ja, in Kessel was een bode, die vele jaren elke dag te voet naar Reuver tippelde naar het station, om daar de post en pakketten af te halen en met die soms zware rugzak over Kessel en Helden weer terug naar Reuver om naar de trein te bezorgen. Op en neer lopen door weer en wind, sneeuw of regen en een heel klein salaris.

Altijd even vriendelijk een deuntje fluitend en flink doorstappen. Toen de eerste fietsen opkwamen kreeg de heer Litjens een fiets met twee grote wielen en een klein wieltje en toen kreeg hij het wat makkelijker.

Een tijdje later kwam er een postwagen met paard en konden de mensen die met de trein op

reis moesten mee naar het station naar Reuver, en betaalden daarvoor 50 cent, retour. Doch toen waren er toch nog veel mensen, die nog te voet liepen om die twee kwartjes uit te sparen. Zij moesten er te lang voor werken eer ze die verdiend hadden.

Van werken gesproken. Er was nog helemaal geen industrie in Helden, doch wel waren er veel dagloners die bij grotere boeren gingen werken op het veld voor de kost en 50 of 60 cent per dag om hun gezin te onderhouden.

De meesten van hen hadden dan nog wel een of twee geiten voor de melk en een of twee varkens waarvan dan één geslacht werd en in hun keuken terecht kwam, doch het tweede moest verkocht worden om wat extra's mee te betalen en er weer nieuwe biggen voor gekocht konden worden voor het volgende jaar.

Artikel

Midden-Limburg,
19-02-1921

Foto

Maaien met de zicht

Helden, voorheen en thans.

Als men eenige jaren terugblijkt en ziet hoe Helden toen was en zoo als het heden is, dan komen wij tot de overtuiging, dat er zeer veel ten goede in onze gemeente is veranderd. Laten wij eens beginnen met een zeer voornamste facta, n.l. Post en Telegraaf. Velen zullen zich nog kunnen herinneren, hoe erbarmelijk het voorheen was gesteld met het Postwezen. Een keer of hoogstens twee bestellingen op den heelen dag, en dit nog maar in beperkten kring. Het hulppostkantoor was gevestigd in de kleine woning van Gisbert Smets, en nu hebben wij een model Post- en Telegraafkantoor, ingericht naar de eischen des tijds, een waar sieraad voor de gemeente. Ontving men voorheen een telegram, dan moest dit uit Reuver worden overgebracht, waar veel tijd mee verloren ging, en ten overvloede moest daar dan ook nog voor worden vergoed f 1.19 aan bodeloorn, en nu zijn alle voornaamste handelshuizen, enz. aangesloten aan de telefoon, en een telegram wordt ons tegen kleine vergoeding spoedig aan huis bezorgd. Een snel vervoermiddel kende men niet, alles te voet of met een duur rijtuig, en nu zijn wij door onze tram met het wereldverkeer verbonden, en kan men zich met geringe kosten verplaatsen, en dit niet alleen voor personen, doch geldt dit ook voor de massa goederen, die in Helden worden ingevoerd.

Het smalle kanaal te Beringen is veel verbeterd en verbreed, zoodat nu zelfs groote schepen in onze haven kunnen binnenloopen, wat zeer zeker strekt ten gerieve van handel en industrie. Vele moerassige en onberijdbare zoowel Provinciaal als Gemeentewegen, zijn in beteren toestand gebracht, en ons geacht Gemeentebestuur zal ook tevens op het gebied van goede wegen en waterlossingen wel diligent blijven, zonder twijfel. Voegen wij daar nu nog bij, dat als een nieuwe creatie is daargesteld een jaarbeurs en een nieuwe veemarkt, dan zien wij, dat in Helden veel is gedaan om Helden te brengen zooveel mogelijk tot een bloeiende gemeente.

Aan U Heer Redacteur, dank voor de opname.
REMO.

Ja, er waren toen nog vele arme mensen en toch waren de meesten veel tevredener en gelukkiger dan nu, nu de welvaart zijn hoogtepunt heeft bereikt, de meesten nog niet tevreden zijn en altijd nog maar minder willen werken en meer geld verdienen.

Rond 1900 moesten de mensen nog in het zweet huns aanschijns hun brood verdienen. Er waren nog geen machines zoals nu. Alles moest met handkracht gebeuren. Schop en riek, zichten en zeisen, egge en kruiwagen en dorsvlegels, het waren allemaal gereedschappen die vlijtig gehanteerd moesten worden, wilde men iets bereiken.

Maar als het kermis was, hier of in de buurt, dan was het de jeugd die te voet ernaar toe trok; dan was het druk in de danstenten, en werd er ook een goed glaasje gedronken. Het bier kostte per groot glas maar 5 centen.

Met de kermis was er volop feest in huis, dan werd er lekker gegeten. Dan hoorde een flink stuk rundvlees in de soep. En gekookte ham op tafel en rozijnen mik en na het middageten fijne rijstebrij met suiker bestrooid. En dan de familie van uren ver op bezoek, te voet of met de huifkar; de kinderen kregen van hen een paar centen om op de carrousel te gaan, want moeder gaf hen niet veel snoepcenten.

LOOP DER BEVOLKING VAN DE GEMEENTE HELDEN OVER 1922.

Op 1 Januari 1922 bestond de bevolking uit 2968 mannen en 2657 vrouwen. Totaal 5625.

De bevolking vermeerderde: door geboorte met 112 m. en 98 vr. Totaal 210. Door vestiging met 125 m. en 96 vr. Totaal 221. Totale vermeerdering 431.

De bevolking verminderde: door overlijden met 33 m. en 35 vr. Totaal 68; door vertrek met 136 m. en 131 vr. Totaal 274. Totale vermindering 342.

Verskil tusschen vermeerdering en vermindering 68 m. en 21 vr. Totaal 89.

Zoodat de bevolking op 31 Dec. Bestond uit 3036 m. en 2678 vr. totaal 5714.

In Midden-Limburg, 20 januari 1923.

En vakantie? Die was alleen voor de schoolgaande kinderen, en niet voor grote mensen. 's Zondags fijn rusten en 6 dagen flink werken van 's morgens vroeg tot 's avonds laat.

's Zondags liefst naar twee Heilige Missen en 's middags naar de Vespers, dat was de algemene regel. En na 4 uur wat wandelen in bos en velden van Gods vrije natuur en daarmee was men tevreden.

Ja, de tijden zijn buitengewoon veranderd. Niemand hoeft meer zo zwaar te werken als vroeger. Alles gaat machinaal en wij kunnen God wel dankbaar zijn, dat ze zoveel makkelijke dingen uitvinden. De welvaart stijgt met de dag en wij willen het beste maar hopen voor de toekomst, dat het zo nog lang moge blijven. ■

Bronnen:

- Midden-Limburg:
19-02-1921,
20-01-1923, 25-10-1963

Foto's:

- Wim Daniëls
en internet

DE GESCHIEDENIS VAN MISSIEHUIS ST. JOZEF

Rond 1870 wordt door de bisschoppen in Nederland erop aangedrongen dat naast de overal aanwezige openbare scholen christelijke scholen worden opgericht. In Panningen brengen enkele inwoners voor dit doel 6000 gulden bij elkaar. In 1878 wordt op verzoek van de parochie O.L. Vrouw van Zeven Smarten onder pastoor Caspar Lemmens (1875-1888) op de Laatberg een klooster gebouwd, ten behoeve van christelijk onderwijs. Hiervoor worden de zusters Ursulinen uit het Duitse Geilenkirchen aangetrokken. Die geven aan het klooster de naam van St. Jozef.

In 1885 komt het klooster leeg te liggen, omdat de Ursulinen naar Venlo vertrekken. Van 1885 tot 1891 wordt het gebouw voor andere doeleinden gebruikt: jongensschool, botermijn, pastorie en marchausseekazerne.

In 1891 zijn het de Missiezusters van het kostbaar Bloed die het onderwijs aan de kleuterschool, vroeger ook wel bewaarschool genoemd, en onderwijs in naaldvakken aan de meisjes die van de lagere school af komen, weer op zich nemen en hun intrek nemen in het verwaarloosde gebouw. Het zijn missiezusters en twee maal per jaar vertrekken groepen zusters naar Zuid-Afrika en Congo om daar hun leven lang te gaan werken. Zij

vertrekken per huifkar, liederen zingend, door de straten van Panningen en Helden naar Kessel en Reuver. In de straten staan moeders, met kinderen op hun arm en aan de rokken, de zusters huilend uit te wuiven.

Het klooster wordt voor de groeiende groep zusterkandidaten te klein, en er is vooral te weinig grond beschikbaar voor een goede opleiding voor veeteelt en landbouw en om zelfvoorzienend te worden. Daarom verhuizen ze naar Aarle-Rixtel naar het nu nog steeds bestaande klooster "Heilig Blut", dat nog vele jaren de zetel van het Algemene Bestuur en het opleidingshuis blijft van de zusters. *Bron: Sr. M. Annette Buschgerd c.p.s., Heilig Blut,*

Foto

De kapel van het klooster

Geschichte des Internationalen Mutterhauses der Missionsschwestern vom Kostbaren Blut, (einschließlich Kirchherren und Helden-Panningen), by Generalat der Missionsschwestern vom Kostbaren Blut, via San Giovanni Eudes, 93 - 00163 Rom.

De Lazaristen zoeken een vestigingsplaats voor noviciaat en priesteropleiding; ze worden gewezen op het klooster in Panningen dat leeg komt te staan. Dat is de reden dat ze zover aan rand van de Peel terecht komen.

Door de anti-kerkelijke wetten van de Franse Regering was het aan religieuze congregaties van zusters, broeders en paters, niet langer toegestaan in het onderwijs werkzaam te zijn en werd ook het preken van volksmissies verboden. Die al langer bestaande wetten werden vanaf 1902 met grote strengheid toegepast. In Frankrijk moest de congregatie een tental bisschoppelijke grootseminaries verlaten. Er dreigde zelfs gevaar dat ook het Algemene Bestuur van de Congregatie gedwongen zou worden het land te verlaten; dat is de reden dat in 1906 de opdracht wordt gegeven het Missiehuis uit te breiden en enkele jaren later de Kapelvleugel te bouwen. Grote groepen 'werkloze' Franse confraters, werden uitgezonden naar China en Zuid-Amerika, en op verzoek van Paus Pius X namen zij ook de leiding van 10 grootseminaries in Zuid-Italië en op Sicilië over. Met hen trokken de jong gewijde Nederlandse confraters de wereld over.

Vanwege die politieke ontwikkelingen in Frankrijk en Duitsland komen veel buitenlandse congregaties naar Limburg en Noord-Brabant. Zo ook in Panningen. Die congregaties blijven in eerste instantie gericht op hun moederland. De voertaal in het Missiehuis St. Jozef is Frans, de mentaliteit eveneens. De Franse bewoners hebben altijd nog het gevoel naar Frankrijk terug te keren wanneer de situatie in hun land verandert. Panningen is een tussenfase, een soort asielplaats. Het huis is daarom tamelijk naar binnen gekeerd, ook al doordat het Frans de voertaal blijft en de bewoners afkomstig zijn uit verschillende Europese landen.

Door de eerste wereldoorlog verandert het kloosterleven in Panningen. Vele buitenlandse seminaristen worden onder de wapenen geroepen. Het aantal Nederlandse confraters groeit en de invloed vanuit Frankrijk wordt steeds kleiner. Ook de financiële steun vanuit Frankrijk neemt af en in 1921 besluiten de Lazaristen om in Nederland een zelfstandige provincie te vormen en stopt de financiële steun vanuit Frankrijk helemaal.

In 1930 kan de oude kapelanie aan de Kerkstraat worden aangekocht, waardoor tevens het terrein achter het Missiehuis aanzienlijk kan worden uitgebreid. De kapelanie lag tegenover de huidige kapelingang en heeft vele jaren dienst gedaan als ziekenafdeling. Zij wordt in 1964 afgebroken. ■

Bronnen

- *Lazaristen 100 jaar in Panningen, 2003, samenstelling Herman Dorssers*
- *De geschiedenis van de Nederlanders in de Congregatie der Missie, 2014, Congregatie der Lazaristen*
- *Wiel Bellemakers (mondelling informatie)*

Foto's

- *Wim Daniëls en Heemkundevereniging Helden*

Foto links

Infobord in voortuin van het klooster

Lazaristenklooster

Om christelijk onderwijs voor de jeugd te organiseren bouwen inwoners van Panningen in 1878 een klooster en een meisjesschool. In het klooster nemen de zusters der Ursulinen hun intrek, die de jeugd gedurende zes jaar opgevoeden. Omdat de zusters Panningen echter te afgelegen vinden vertrekken ze in 1885 naar het centrale gelegen Venlo, dat dan al een station heeft. In 1891 trekken de zusters van het Kostbaar Bloed in het klooster. Het aantal zusters breidt sterk uit en de ruimte wordt te klein. In 1901 verhuizen de zusters daarom naar Aarle-Rixtel. In 1903 tenslotte gaan de paters Lazaristen in het klooster wonen. Deze velden jonge kloosterlingen op tot priester. De meeste priesters vertrekken na hun wijding naar missiegebieden in China, Java en Brazilië. Momenteel is het Lazaristenklooster een tehuis voor bejaarde kloosterlingen.

Congregatie der Missie
Lazaristen
provinciaal

Foto rechts

Processie op Kerkhofpaadje, met rechts de tuin van de Lazaristen met de kapelanie en oud papierhok

EEN OUDE PREEK UIT HET ARCHIEF GEHAALD

Het is dit jaar precies honderd jaar geleden dat overste Hubert Meuffels van de Congregatie der Lazaristen een memorabele preek hield in de oude parochiekerk van O.L. Vrouw van Zeven Smarten te Panningen. Het is Wiel Bellemakers die deze preek toegankelijk heeft gemaakt. Verder heeft hij de redactie ondersteund bij het tot stand komen van deze 'De Moennik Bezónger'.

Foto

Wiel Bellemakers in zijn werkkamer in het klooster te Panningen

Wiel Bellemakers, geboren in 1933 te Brunssum, kreeg al vroeg belangstelling voor 'de geschiedenis' en 'de geschiedenissen van mensen'. In 1950 kwam hij naar Panningen, en werd eind 1957 priester gewijd met negen jaargenoten. Die negen vertrokken naar 'de missie' in Indonesië, Chili, Curaçao en Brazilië; hijzelf werd benoemd om in Rome kerkelijk recht te studeren. Vanaf 1961 werd hij verbonden aan de priesteropleiding. In 1969 volgde een benoeming in het aartsbisdom Utrecht binnen de dekenaten Deventer en Apeldoorn. Vanaf 1974 was hij verbonden aan het officialaat, de kerkjuridische afdeling van het aartsbisdom Utrecht, tot 2014.

In 1982 werd hij gekozen tot lid van het Provinciaal Bestuur van de Nederlandse Provincie; in 1988 tot Provinciaal Overste. Vanaf die tijd nam hij de zorg voor het archief op zich. Na negen jaar verhuisde hij naar Nijmegen, maar bleef als raadslid verbonden aan het bestuur en tevens archivaris.

In 2012 werd hij herkozen tot provinciaal overste maar moest die functie om gezondheidsredenen in 2014 neerleggen. De 'oude dag' is goed om de geschiedenis van de Nederlandse Lazaristen te blijven bestuderen. ■

DE PREEK VAN HUBERT MEUFFELS

In 1903 vestigen de paters Lazaristen zich in Panningen. Hoe de paters het verblijf in Panningen tijdens de eerste wereldoorlog en de verminderde ondersteuning vanuit Frankrijk beleefd hebben, kunnen we lezen in het Memoriale. Dat is een boek waarin iedere overste, of een andere bewoner van het huis, belangrijke gebeurtenissen opschrijft, opdat deze niet vergeten worden.

Woensdag, 18 april 1917 (leraar André Versondert):

De winter was heel streng (soms 19 graden onder nul) vanaf 15 januari tot eind februari, met herhalingen in maart en april. God zij dank hadden we verwarming tot Pasen. Vanaf 5 februari staan we op rantsoen voor het brood; eerst 4 ons, daarna, vanaf begin april 3,11 ons per persoon per dag. Wij doen ook zuinig aan met het licht.

Dinsdag, 27 november 1917 (Hubert Meuffels):

Op de 27ste november krijgen wij een bericht van Monsieur Cazot, secretaris-generaal, dat hij ons geen geld meer kan sturen voor het onderhoud van Wernhoutsburg en Panningen en dat beide huizen moeten zoeken naar een lening of een ander middel om voorlopig in het bestaan te voorzien. Dat zijn echte moeilijkheden! Moeilijke wegen te begaan, zonder onmiddellijk resultaat. Met Monsieur Dilles en de economen van beide huizen, Henri Romans en Jan Reynen in Wernhoutsburg, proberen we in onderlinge overeenstemming al het mogelijke om deze zware beproevingen te doorstaan.

We hebben bijzonder gebrek aan kolen; men lost het op met droogstoven, wat we hebben geprobeerd tot midden november. Van tijd tot tijd lieten we enkele uren de hete luchtverwarming werken om het gebouw te verwarmen en voor het onderhoud van alles. We laten het bier¹ vanaf begin december; kaas² bij het middageten en 's avonds vanaf de rationering van het brood vanaf februari van dit jaar weg. Men geeft nu een goed stuk kaas bij het ontbijt, als aanvulling van het brood. Het is een economie

met/van bezuinigingen in alles wat mogelijk is, zonder gezondheid te beschadigen. Vanaf 1 januari gaan we voorlopig een uur eerder naar bed.

Donderdag, 21 februari 2018 (Hubert Meuffels):

In het midden van februari installeren we onze ziekenboeg in de kleine gang tegenover het eerste oksaal. Frater Jan Bruno (student) en Cornelis Pooyer³ (seminarist) worden hier naar overgebracht op donderdag 21 februari, de dag waarop wij een plechtige Requiemmis houden voor onze vicaris-generaal Louwyck die 17 februari overleden is.

Zondag, 12 mei 1918 (Hubert Meuffels):

Vanaf Pasen 1918 hebben we alleen maar zondags vlees op tafel als dat er is. Men krijgt een ei, een zure haring, soms een stuk spek.

Zaterdag, 20 september 1919:

De overste maakte de eerste reis sinds de oorlog naar Frankrijk van 9 juni tot en met 5 juli naar Parijs en Vichy, waar de vicaris-generaal verbleef. Teruggekeerd werden de meest strikte beperkingen opgelegd: men zal alleen 's middags een portie vlees krijgen en bij het avondeten alleen water. Er kwamen ook enkele verbeteringen in de dagorde en in het belang van de gezondheid.

Maandag, 9 december 1919 (Hubert Meuffels):

In deze winter is de centrale verwarming weer gaan functioneren, matig, maar voldoende voor de gezondheid en goede studies in de kamer. Naar het voorbeeld van het Moederhuis wordt een bescheiden gôûter⁴ ingevoerd voor de jongelui vanaf zondag 16 november.

Kanttekeningen

- ¹ Er was nog geen waterleiding en het water uit putten was vaak verontreinigd. Bier werd gedronken vanuit gezondheidsredenen.
- ² Een Franse gewoonte
- ³ Vele jaren later zei provinciaal Jan Zoetmulder dat het overlijden van frater Cornelis Pooyer (04-04-1898 – 04-09-1919) te wijten was aan de gebrekkige voeding. Hij was een van de fraters die het water uit de kelder moest doorpompen naar de waterbak op de zolderverdieping (W.B.)
- ⁴ Vier uurtje

PASTOOR WEIJLANDT

Overste Hubert Meuffels ontvangt op één van de dagen van de derde Limburgsche Jaarbeurs LiHaTe - maandag 7, dinsdag 8 of woensdag 9 februari 1921 - pastoor Karel Weijlandt van de Panningse parochie O.L. Vrouw van Zeven Smarten.

In Helden, maar zeker in Panningen, is reeds enige tijd bekend dat de paters Lazaristen in armoede leven. Het bestuur van de Sociëteit "Vriendenkring", de organisator van de LiHaTe, heeft op de laatste dag van de jaarbeurs al een actie op touw gezet om de paters te ondersteunen. Op die dag worden er door een aantal jonge dames bloemen verkocht ten bate van het noodlijdende Missiehuis "St.-Joseph".

Het is een van de laatste daden van de in 1910 benoemde pastoor Weijlandt in Panningen, want op 1 april 1921 wordt hem door bisschop Schrijnen van Roermond eervol ontslag verleend. Hij overlijdt op 3 februari 1931 te Tegelen.

LIMBURGSE JAARBEURS

Deze vindt voor het eerst plaats in 1919. De exposanten presenteren zich op pleinen, zalen en tenten in Panningen. De stands geven in de loop der jaren een beeld van de vooruitgang op het gebied van landbouw, veeteelt, industrie en handel. Als grote trekpleister worden paardenkeuringen van het Nederlandse trekpaard en het landbouwtuigpaard gehouden. Vanaf 1947 wordt, na protest van de Jaarbeurs in Utrecht, de naam veranderd in LIHATE (Limburgse Handels Tentoonstelling). De laatste LiHaTe is in 1956.

Nog een leuke anekdote uit 1951 over de steun van de LiHaTe aan het Missiehuis. Aan de 22e LiHaTe in 1951 was een slagervakbeurs verbonden. Op dinsdagavond 6 februari, na sluiting van de tentoonstellingen, brachten de organisatoren van de Limburgsche Jaarbeurs de worsten, die drie dagen lang de bezoekers hadden doen watertanden, maar ook hoognodig geconsumeerd moesten worden, naar het Missiehuis. Maar: de volgende dag was het Aswoensdag, een Vasten- en onthoudingsdag voor ieder die 18 jaar en ouder was. Vlees eten in de Vasten, die toen nog heel streng was! Wiel Bellemakers, die ons dit verhaal vertelde, was toen nog geen 18 jaar. Het is onwaarschijnlijk dat hij toen alleen die worsten heeft verorberd.

Foto
Limburgsche
Jaarbeurs met de
oude kerk van
O.L. Vrouw van
Zeven Smarten in
Panningen

Tot 1921 wordt het klooster in Panningen geleid en gefinancierd vanuit het moederhuis van de Lazaristen. In 1921 valt die steun weg en moet het missiehuis in Panningen het zelf zien te rooien. De uit Susteren afkomstige pater Hubert Meuffels, toen vijftig jaar oud, wordt de eerste overste. De pastoor van Panningen, Karel Weijlandt, merkt

dat de bewoners van het missiehuis grote moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Het is met name kapelaan Terstappen die de pastoor hierop attent maakt. Pastoor Weijlandt dringt er bij Meuffels op aan dat deze de parochianen komt vertellen hoe penibel de situatie is in het missiehuis.

De Preek van overste Hubert Meuffels die het startpunt werd van de jarenlange hulp aan het Missiehuis, gehouden in de oude 'kerk' van Onze Lieve Vrouw van Zeven Smarten te Panningen op 27 februari 1921 in de HH. Missen van 7.00, 8.30 en 10 (Hoogmis) uur.

“Propter vos egenus factus est, quam esset dives.

Uit liefde voor u is Jezus arm geworden, Hij die rijk was. (2de Korintiërs 8, 7)

Ik mag het u wel vertellen: op den avond van de jongste, zoo goed geslaagde Jaarbeurs, ontving ik het bezoek van den Z.E.H. Pastoor. “Heer, Superior, zo sprak hij, de mensen vermoeden dat het den Paters niet goed gaat. Zij zijn U toch zo genegen. Kom Gij hun eens zeggen van af den preekstoel, hoe het eigenlijk staat, en Gij kunt er zeker van zijn, zij zullen U niet alleen laten met hun zorgen. ”Ik was getroffen door de goedheid van uwen Z.E. Herder; maar ik aarzelde; niet dat ik twijfelde aan uw aller goed hart; maar uit bescheidenheid, overdreven bescheidenheid misschien, durfde ik niet aannemen.

De Heer Pastoor echter kwam den volgenden dag terug; en op zijn aandringen, ja, ik durf het zeggen, op zijn vaderlijk bevel, sta ik nu hier, om U in allen eenvoud den toestand bloot te leggen. Want zoals een Heilige zeide:

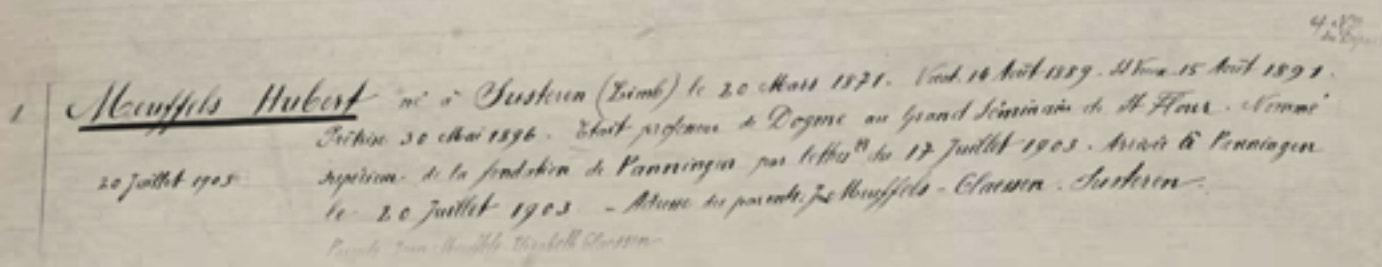
Sufficit ut noveris non enim amas et deseris.

Het is voldoende, daar Gij bemint, dat Gij het weet, want weet Gij het, dan zult Gij uwe Paters niet in de steek laten. (S. Augustinus, cfr Feria 6ta in Hebd. IV Quadrag. lectio 2da.)

O Maria, zonder zonde ontvangen, bid voor ons die onze toevlucht tot U nemen.

Afbeelding boven

Foto Hubert Meuffels met daarachter de originele Franse tekst van overste Meuffels in het Memoriale van zondag 27 februari en zondag 13 maart 1921.

Eerste aantekening (20 juli 1903) in het Frans in het eerste Memoriale van de Lazaristen in Panningen:

1. Meuffels Hubert geboren te Susteren (Limburg) op 20 maart 1871. Geloofte, 14 augustus 1889. Kloostergeloofte, 15 augustus 1891. Priesterwijding 30 mei 1896. Was docent dogmatiek aan het groot seminarie in Sint Flour. Benoemd tot overste van de vestiging in Panningen per brief van 17 juli 1903. In Panningen aangekomen op 20 juli 1903. Adres van de ouders: Jean Meuffels-Claessen, Susteren. Ouders: Jean Meuffels – Elisabeth Claessen. (vertaling W.D.)

PREEK VAN OVERSTE MEUFFELS

Deze preek is een schoolvoorbeeld hoe destijds een preek werd opgebouwd. Begonnen wordt met een spreuk in het Latijn die aangeeft waar de preek over zal gaan. Na een korte uitleg over de aanleiding van de preek wordt vervolgens een gebed uitgesproken waarin een heilige, in dit geval Maria, om hulp gevraagd wordt om de preek te laten slagen. De kernzinnen van de preek worden weergegeven in het Latijn, omdat dat de taal is van de liturgie.

Enkele verklaringen:

Superior	= overste
Provisor	= Persoon die belast is met de stoffelijke belangen van het klooster (econoom)
Generaal der Congregatie	= hoofd van congregatie
Apologetischen	= leer van de geloofsverdediging

Ik zal het maar zeggen, zoals het is, Beminde mede-parochianen, de Paters zijn arm geworden. Wat? Hoor ik menigeen uitroepen: de Paters arm? Sprak men niet van de rijke Paters, ten minste van de gegoede Paters? Wat is er dan gebeurd?

Eigenlijk niets. Geen ongeluk, geen failliet, geen verkwisting. Integendeel. Als overste kan ik in waarheid getuigen dat steeds de beste orde, de beste administratie aanwezig waren.

En toch is er iets zeer gewichtigs gebeurd. De Paters zijn zelfstandig, meerderjarig verklaard. Zij zijn geen Fransen meer, maar echt Hollandsche Paters geworden; zij moeten voortaan op eigen (benen staan) wieken drijven.

Afbeelding

Ansichtkaart uit
circa 1910

Ons is overkomen wat Gij dagelijks rondom U ziet gebeuren. Zolang de zoon of de dochter bij vader en moeder inwoont, leven zij zonder zorg: worden zij van 't nodige liefderijk voorzien. Maar komen nu de tijden dat zij een eigen huisgezin gaan stichten, zij krijgen dan wel van de ouders mee, wat deze kunnen missen. Maar de nieuw-gehuwden staan toch voornamelijk met hun tien vingers alleen; zij moeten het hoofdzakelijke halen van Gods zegen en van hun eigen aanpakken.

Zoo is het met uw Paters gegaan. Tot verleden jaar toe hadden wij eigenlijk geen geldelijke zorgen. De duizenden, die ons nodig waren, om in deze zware tijden, zestig tot zeventig volwassenen te

doen leven, en tot missionaris op te leiden, werden ons uit Parijs liefderijk toegezonden door den Generaal der Congregatie, den opvolger van den H. Vincentius a Paulo; en deze sommen kwamen dan door de handen van den Heer Provisor, ook deze gemeente grotendeels ten goede. Nooit echter hebben wij U, tot hiertoe, ook maar een cent hoeven te vragen.

Als gevolg van den schrikkelijke oorlog zag zich de generaal-overste noodgedwongen ons zijn steun op te zeggen. En zoo stonden wij opeens voor de vreselijke keuze: sluiten, verdwijnen, uitsterven als Missiehuis; - of - proberen - ons werk in armoede met eigen krachten door te zetten. Dit laatste hebben wij gekozen. En toen wij dit besluit namen, meenden wij ook te handelen naar uwen hartewens, Beminde mede-parochianen. Zou U het niet gespeten hebben, de gebouwen van het Missiehuis wederom onbewoond en doodstil te zien; uwen Paters nooit meer aanwezig bij de plechtige processieën van de parochie; en - op hunne vrije dagen nooit meer rond kuierend, blij en opgeruimd, door regen en wind, over de wegen en door de velden van uwe bloeiende gemeente ⁵?

Wij hebben het dus aangedurfd, met vertrouwen op God, en ook op uw aller medewerking; want kwam ons deze te ontbreken, dan stonden wij niet enkel voor een moeilijke, maar voor een onmogelijke taak!

En toch wat is zij schoon de taak die hier in uw dorp verricht wordt en waaraan wij ons leven wijden! Wij zijn een Missiehuis ⁶: wij leiden priester-missionarissen op; missionarissen die zo hoog nodig zijn in de wereld:

“de oogst is groot - zo klaagt nog steeds de Goddelijke Zaligmaker -
en er zijn zo min werklieden om hem in te halen”,
“**Messis multa, operarii autem pauci**”.

Kanttekeningen

⁵ De studenten van het Missiehuis wandelen regelmatig in de omgeving, ofwel naar Emmaus ofwel naar de Snep die door het klooster waren aangekocht, evenals een boerderij op de Beekstraat. (R.J.)

⁶ In 1921 zijn er: 8 priesters, 34 studenten, 6 novicen, 6 broeders en 10 wijdelingen.

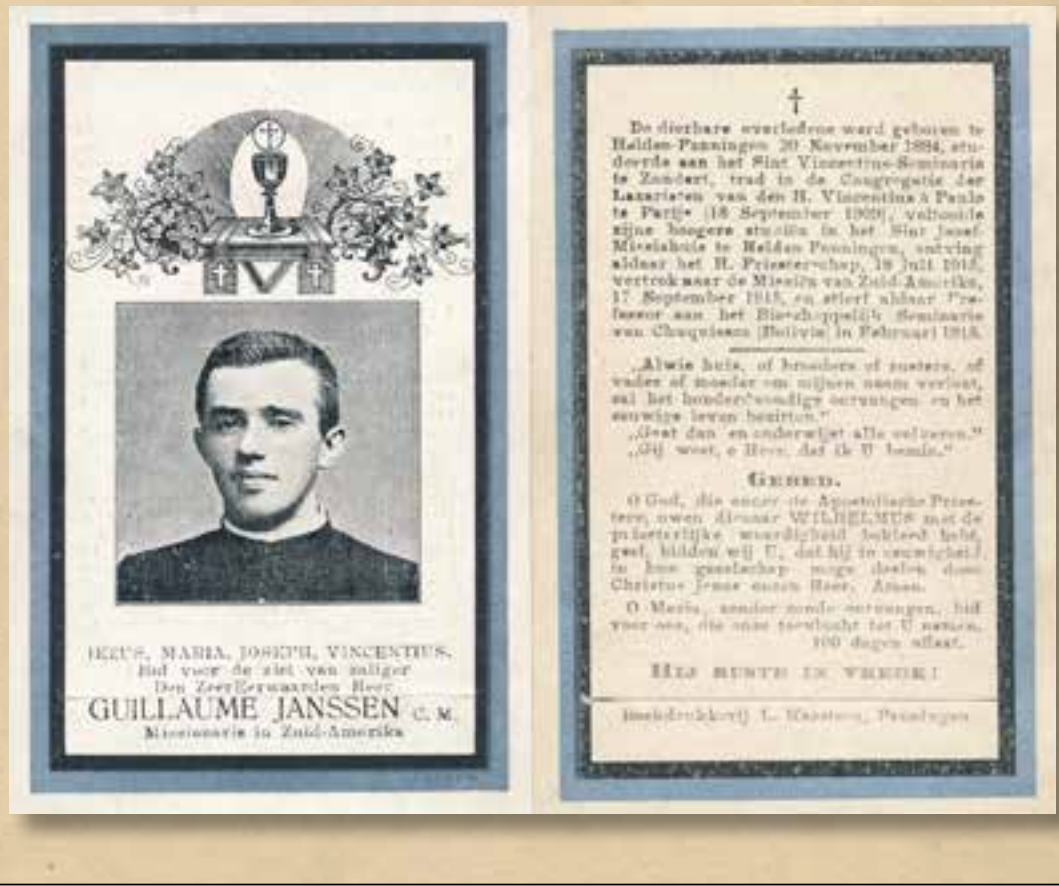

Ziet eens, Beminde mede-parochianen, om er een klein denkebeeld van te geven: de koloniën van ons Nederland hebben meer dan 50 miljoen inwoners, waarvan er nog geen enkel voltallig miljoen gedoopt zijn. In de wereld schat men de christenen op 800 miljoen; maar het getal der heidenen – zoudt gij het geloven – is nog twee honderd miljoen groter!

GUILLAUME JANSSEN

De eerste student van Panningse afkomst is Guillaume Janssen, broer van koster Fons Janssen. Na zijn humaniora in Wernhoutsburg en Parijs treedt hij te Parijs in, waar hij o.a. uitblinkt in de muziek; als in 1912 het nieuwe orgel wordt ingewijd mag de student Janssen dit orgel inspelen. In 1915 wordt hij in het Missiehuis door Mgr. L. Schrijnen, bisschop van Roermond, tot priester gewijd en hij wordt benoemd voor de missie van Bolivia. Helaas heeft hij zijn werk maar een goede twee jaren mogen doen. Op weg naar een zieke wordt hij bij het oversteken van een rivier door de sterke stroom met paard en al meegesleurd en verdrinkt hij. Het bericht van zijn dood slaat in als een bom, niet alleen in het Missiehuis maar ook in de Panningse gemeenschap. In een brief aan zijn ouders, die een week later aankomt, schrijft Guillaume nog dat het heel goed met hem gaat, en doet hij vele groeten aan alle bekenden!

De Moennik, nr. 19, oktober 2003.

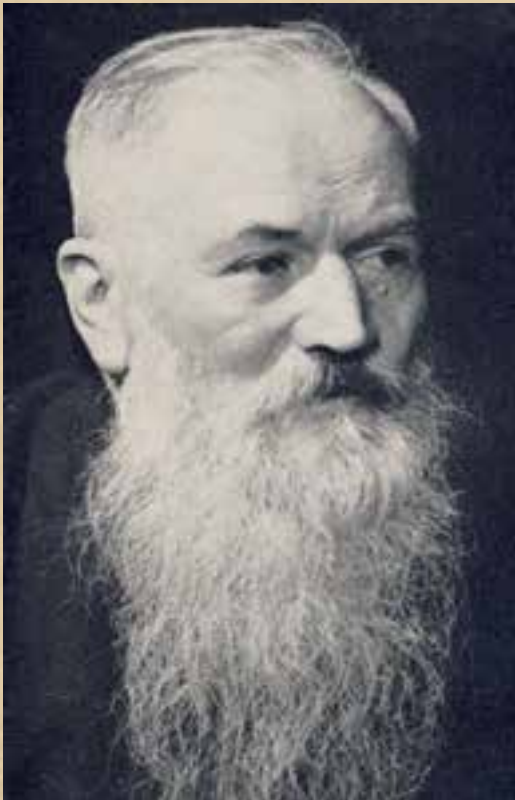
Duizend millioen menschen dus voor wie Jezus gestorven is, en die Hem nog niet eens kennen, die niet zijn Heilige Naam hoorden noemen! Duizend millioen menschen die ook werken en zwoegen hier beneden, maar zonder Hoop noch Goddelijke Liefde; waarvan er dagelijks 90.000 sterven! Duizend millioen menschen, ook ten Hemel geroepen en die er nooit zullen aanlanden, worden zij niet door missionarissen op den weg van ons H. Geloof gebracht.

Welnu, Beminde medeparochianen, aan het reddingswerk van deze duizend millioen heidenen begonnen ook uw Paters, de Paters van Panningen, goed mee te werken. Sedert dat wij hier in uw

midden zijn, mochten wij reeds ongeveer⁷ flinke missionarissen opleiden. In alle landen spreekt men van de missionarissen van Panningen; van heinde en ver vraagt men ons missionarissen van Panningen⁸. Het schijnt een goed soort te zijn, al zegt het de Overste zelf; een innige echte priestergeest, en toch allen zoo prettig, zoo vol blijmoedigen levenslust.

HENRI CLAESSEN

Henri Claessen, (broer van meester Claessen) is de volgende Panningenaar die door Mgr. Schrijnen tot priester wordt gewijd. Hij is de eerste Heldenaar geweest die in 1904 naar het kleinseminarie Wernhoutsburg ging. Na zijn wijding wordt hij benoemd voor het vicariaat Hangzhou in Zuid-China waar hij blijft tot 1952, als alle buitenlandse missionarissen door het communistische bewind worden verbannen. Vooral de laatste jaren in China waren voor hem bijzonder moeilijk. In 1971 sterft hij in Parijs.

†
Ter nagedachtenis aan
de Zeereenwaarde Heer
HENRICUS CLAESSEN C.M.

Geboren te Panningen 22-9-1882; ingetreden bij de Lazaristen te Parijs 14-9-1911; priester gewijd te Panningen in het Missiehuis St. Jozef 27-4-1919. Na meer dan vijftig jaar besteed aan het heil de zielen, overleden te Parijs 15-2-1971 en begraven op het kerkhof van Montparnasse.

In moeilijke jaren van burgeroorlog en voortschrijdend communisme in China, werkte hij daar steeds vriendelijk, rustig en vol zorg, aan de vorming van toekomstige inlandse priesters en later als procurator van het aartsbisdom Hangchow . . . tot dat hij verbannen werd. De laatste vijftien jaar schonk hij, in Frankrijk, geestelijke steun en troost aan bejaarden, zusters en leken, te Dieppe en te Epinay (S. et O.)

„Ik heb u uitverkoren, zegt de Heer, en heb u de taak gegeven op tocht te gaan en vruchten voort te brengen, die blijvend mogen zijn.“ (Joh. 15,16)

Heer, schenk uw dienaar Henricus, priester, de eeuwige rust.
O Maria, Troosteres der bedrukten, bid voor ons.

Kanttekeningen

⁷ In de door Mijnheer Hubert Meuffels geschreven tekst staat geen getal vermeld. Ik vermoed, dat hij hier gezegd heeft “honderd”. In feite waren het er 98. (W.B.)

⁸ Alle brieven uit het buitenland werden niet naar Helden, maar naar het postkantoor in Panningen gestuurd. Die naam was overal bekend. De toen 80-jarige Mgr. Paul Liu Jinghe sprak die naam tijdens ons bezoek aan Tangshan in september 1997 met duidelijke liefde op zijn Frans (Pannegean) uit (W.B.)

Ik vroeg eens aan iemand die bij ons werkte: “zijt Gij niet gestoord, dat onze jonge Paters zooveel leven maken in recreatie- en vacantedagen? “Ach, Heer Superior”, antwoordde mij die eenvoudige werkmán, “laat ze gerust zingen en pret hebben. Van vier uur ’s morgens tot negen uur ’s avonds zie ik ze de meeste tijd in hunne kamer, gebogen over hunne boeken, trouw aan studie en aan gebed; ik zelve zou het geen anderhalve dag uithouden; ja laat ze maar zingen en pret maken; die echte vrolijkheid gepaard met zoveel plichtsbetrachting, verre van ons aanstoot te geven, is juist wat ons het meest treft, en zoo denkt er ook de gansche parochie over”.

Die werkmán had gelijk. Beminde Gelovigen, want die vrolijke en opgeruimde jonge mannen, wanneer ze hier klaar zijn, doen goed en degelijk werk overal waar ze naar toe gezonden worden; zij strekken uw Panningen tot eer in de gansche wereld; zij toonen zich overal flinke geloofsverkondigers; ik verwijs u slechts, om maar twee namen te noemen, die U beter bekend zijn, naar pater Henri Claessen, den nog jeugdigen maar zo ijverigen missionaris van China, en naar de onvergetelijken Pater Guillaume Janssen z.g. , die in het verre Amerika – nu drie jaren geleden,

(O.L. Vrouw-Lichtmis), op weg om de H. Mis te lezen, zoo vroegtijdig zijn leven aan den Goeden God mocht schenken.

Is het niet waar, Beminde mede-parochianen, een huis dat zulke missionarissen voortbrengt, een huis dat zulk Godgevallig werk verricht, kán, en mág en zál niet verdwijnen; het moet geholpen worden.

De Overheid (Redactie: hij bedoelt de overste) echter moet voorzichtig zijn. Om het onzen wel-doeners doenlijk te maken hebben wij begonnen om te beperken, met te bezuinigen, wáár het maar mogelijk was.

PIET RUYTER, EEN VEELGEVRAAGD SPREKER EN INLEIDER

De figuur van pater dr. Piet Ruyter kan worden gezien als een goed voorbeeld van de grote betekenis die de Lazaristen hebben gehad voor de geestelijke ontwikkeling van de gemeenschappen van de voormalige gemeente Helden. Piet Ruyter werd in de jaren 20-30 door veel verenigingen gevraagd als inleider. Hij verzorgde menige bijeenkomst voor jonge boeren, arbeiders en onderwijzers. Hij werd in 1887 geboren in Schermerhorn als zoon van een bakker. In 1905 kwam hij naar Panningen en trad in bij de Lazaristen. Daar werd hij in 1912 tot priester gewijd. Hij studeerde in Rome waar hij in 1914 zijn doctorstitel haalde. Vanaf die tijd was hij professor in de dogmatiek op het seminarie in Panningen. Dat hij zeer gewaardeerd werd blijkt onder meer uit twee passages uit het Memoriale waarin de overste van het Missiehuis kort verslag deed van bijzondere gebeurtenissen. In juli 1937 wordt in dit 'wat-we-moeten-onthouden-boek' verslag gedaan van het zilveren priesterfeest van Piet Ruyter. De overste schrijft dat er een prachtige mis gevierd werd "bijgewoond door al de jonge boeren van het district Helden onder leiding van de Heer Beek, directeur Landbouwschool Helden, keurig door allen gezongen." Verder wordt het volgende vermeld: "Huldiging in de namiddag door de onderwijzers en onderwijzeressen van de Gemeente, aan wie Mhr. Ruyter sinds jaren bijzondere les geeft." Omdat hij het vanwege gezondheidsproblemen kalmer aan moet doen, wordt hij in de jaren 40-50 godsdienstleraar op het kleinseminarie van de Lazaristen in Wernhoutsburg. Piet Ruyter overlijdt in 1964 in Breda.

't Is waar de gebouwen staan daar. In beter tijden goed ingericht; zulks was nodig voor de vereischten der studies. En zelfs nu nog in de tegenwoordige omstandigheden, zoudt Gij niet dulden dat onze paters met gehavende kleeren op straat kwamen; het zijn priesters of toekomstige priesters; zij moeten hun fatsoen houden. Ook de voeding bleef, Goddank, gezond en voldoende; maar niets wat genot, laat staan wat weelde – zou aanduiden. Als ik U die paar familieomstandigheden wil geven, dan kan ik U wel toevertrouwen, dat met uitzondering van eenige vacantiedagen in den zomer er sedert drie jaren geen druppel bier in ons huis kwam. En in den winter wordt 's morgens en 's namiddags slechts een uur gestookt, juist wat noodig is om de kilte te verdrijven en het verblijf in de bid- en studievertrekken mogelijk te maken. Die offertjes getroosten zich de Paters zeer gewoon. Voor God en de bekering der heidenen hebben zij immers alles over: tijd en rust, ijver en werkkraft, zoet samenzijn met hun dierbare familie, hun leven zelfs als het noodig is.

Maar nu krijg ik soms het bezoek van onzen voorzichtigen en waakzamen Dokter: "Heer Superior", zegt hij mij dan, "zorgt dat zij door voldoende eten en rusten goed gezond blijven. Het zijn jonge mannen van 18 tot 24 à 26 jaar; zij vooral moeten in eigen persoon waarheid bijzetten aan het gevleugeld woord van de j.l. Feestvergadering van Het Groene Kruis: 'gezonde ziel in

een gezond lichaam'. Want wat hadt Gij later – en ik ben het helemaal met onze goeden Dokter eens – wat hadden wij later aan uitgeteerde verzwakte lichamen, daar waar zij weldra al hunne krachten behoeven om het zware missiewerk ten uitvoer te brengen.”

En dat was juist, Beminde mede-parochianen in onze plotselinge armoede, onze groote vrees. Wij zouden toch zo gaarne onze jongen Missionarissen niet den overvloed, die niemand hunner verlangt, maar steeds het noodige willen verzekeren. En hierin zult Gij ons zeker uwe medewerking willen verleen. Want wij weten dat Gij ons Paters genegen zijt. 't Bloempje dat in de dagen van de Jaarbeurs op uw borst prijkte, de Boodschap die soms bij Broeder Portier gebracht wordt, de gesloten enveloppe die door de post bezorgd wordt, of in den donkeren avond in onze brievenbus wordt gestoken, sedert dat Gij onze armoede vermoedet, dat alles waren slechts verschillende vormen van die zelfde warme toegenegenheid, die Gij, naar het voorbeeld van uw Priesters, ons toedraagt, die ons immer heeft getroffen, en waarvoor ik U allen – bekend of onbekend – onze hartelijken dank toeroep.

En nu de Goede God mij vandaag de goede gelegenheid geeft, mag ik niet verzwijgen dat deze liefde wederkerig is. Ja, de Paters beminnen Panningen, zijn geestelijke en burgerlijke overheden ... en al zijne innemende inwoners. Wanneer de Heren Geestelijken maar een wenk gaven, bijv. voor het parochieel zangkoor of voor een Apologetischen, voor een Feestrede voor de Katholieke Kiesvereniging of voor 't Groene Kruis, dan stonden de Paters dadelijk gereed om naar best vermogen een handje mee te helpen. Lief en Leed, zij leven allen met de inwoners mee, bescheiden, zoals het ons past, maar meer nog dan Gij het kunt vermoeden. 't Is waar, zij komen zelden op bezoek. Ondanks de vriendelijke uitnodigingen ziet Gij ze zelden of nooit bij opvoering of feestgelegenheid. Onze H. Regel laat dat minder toe; en Gij zult het altijd toch goed vinden dat we allen aan kloosterplicht hou en trouw blijven. Maar geldt het nu een Oranjefeest of voor "Limburg bij Nederland betoging", een succes voor Jaarbeurs, Marktdag, of Missiewedstrijd, dat alles brengt ook bij ons innige, zelfs kinderlijke vreugd en blijdschap teweeg, en dankbaarheid voor die Goede God. Maar vooral over de straat het schelleke van de misdienaar een Bediening aanduidt, wanneer op een Begravenisdag de lijkstoet het Missiehuis voorbijtrekt, dan wordt achter de gordijntjes van het Klooster menig gebed ten Hemel gestuurd voor de dierbare afgestorvene dien Gij ten grave draagt, en voor de familie die bedroefd achterblijft. (die zijn heengaan in droefheid en in rouw dompelde).

Ziedaar Beminde mede-parochianen, wat ik U zeggen wilde. Ik had willen zwijgen.

Door uwe goeden Herder hebt Gij mij gedwongen:

Vos me coegistis.

Alles komt neer op deze twee punten. De Paters, uwe Paters zijn arm geworden; arm, van een armoede die geen schuld noch schaamte op het voorhoofd brengt: "Gelukzalig de armen", heeft Jezus gezegd; en Hij zelf leefde hier beneden in armoede, en is in armoede gestorven. De Paters, niettegenstaande hunne armoede, durfden het aan, op eigen krachten, het Missiehuis open te houden. Wij hebben gemeend dat Gij er geen vrede mee zoudt nemen indien wij, voor een misere kwestie van stoffelijken aard, voor een stukje brood of vleesch, een huis hadden laten zinken dat uw aller genegenheid mag genieten en waaruit nog zoo veel goeds kan voortvloeien. Wij weten, dat het U voldoende is den toestand te kennen, om ons te helpen:

sufficit ut noveris, nos enim amas et deseris.

Afbeelding

Midden-Limburg,

19-02-1921

DOKTER JOOSTEN

Hij is in 1874 aan de Kerkstraat in Panningen geboren, tegenover het later gebouwde klooster. In 1901 haalt hij zijn artsdiploma te Amsterdam en wordt in datzelfde jaar benoemd tot gemeente-arts in Helden.

Hij neemt zijn intrek in het huis van zijn voorganger, dokter Van den Anker, aan de Markt te Panningen (later bewoond door Herman Reijnen). In 1906 promoveert hij in Gent cum laude in de genees-, heel- en verloskunde. Hij is o.a. oprichter van het Groene Kruis in Panningen en Helden.

In 1936 wordt hij als gemeente-arts opgevolgd door dokter Leo Verberne. Hij verhuist naar Roermond. In 1947 sterft hij te Roermond, maar wordt een maand later bijgezet op het kerkhof te Panningen.

Ons helpen? Hoe? Op welke wijze? De Z.E.H. Pastoor heeft gewild dat a.s. Zondag onder alle HH. Missen een collecte zal worden gehouden ten bate van ons Missiehuis (collecte die de volle goedkeuring mocht wegdragen van Z.D.H. Mgr. Den Bisschop), hetgeen wij met dankbaarheid hebben aangenomen. Ik laat het overigens aan U zelve over, Beminde mede-parochianen, de liefde is vindingrijk en praktisch, en met overleg kan misschien iets gevonden worden wat niemand nou ten laste en ons van groote hulp kan zijn in deze moeilijke overgangsjaren.

Foto

Interieur van de oude O.L. Vrouw van Zeven Smarten kerk in Panningen

Doet dan, Beminde mede-parochianen, wat uw hart U ingeeft. Doet het niet voor ons, zozeer uwe Paters zijn, maar doet het ter liefde Gods, ter liefde van die duizend millioen heidenen aan wie bekeering uw Missiehuis nog zoo zegenrijk kan meewerken.

MGR. SCHRIJNEN

Laurentius Schrijnen (Venlo, 30 juli 1861 – Roermond, 26 maart 1932) was de achttiende bisschop van het bisdom Roermond.

Hij werd op 21 maart 1885 in Roermond tot priester gewijd. Hij werd docent en vanaf 1897 directeur aan het Bisschoppelijke College te Roermond. Van 1909 tot aan zijn bisschopsbenoeming in 1914 was hij directeur aan het kleinseminarie te Rolduc. Hij schafte het Frans als voertaal af, verbeterde de onderwijsaccommodatie en haalde de regels van orde en tucht strakker aan.

Op 28 maart 1914 benoemde paus Pius X hem tot bisschop van Roermond. Op 13 mei van datzelfde jaar werd Schrijnen tot bisschop gewijd. Zijn wapenspreuk was: *Mane nobiscum Domine* ('Blijf bij ons, Heer'). Hij zette zich in voor het behoud van het katholiek geloof in Limburg, vooral waar dit bedreigd

werd, zoals in de Oostelijke en Westelijke Mijnstreek. Tijdens zijn episcopaat werden in Limburg vijftig nieuwe parochies en rectoraten opgericht. Hij verbood katholieken deel te nemen aan socialistische of anarchistische organisaties en bevorderde het lidmaatschap van Rooms-katholieke verenigingen.

Uwe Paters blijven U dankbaar; maar God zelf zal het U loonen. Hij zal U ruimschoots terug-schenken in uw zaak, in uwen akker, in uw schuur of stal, wat Gij te zijner liefde, voor het voort-bestaan van het Missiehuis mocht over hebben. En in het uur des doods zal Hij op U toepassen de troostende belofte waardoor Hij zich zelve heeft willen binden:

Beati misericordes:

*Gelukzalig zij die medelijden betoonden, want zij zullen barmhartigheid erlangen.
Amen.⁹*

Kanttekening

⁹ Duur ongeveer 25 minuten.

Een aantekening van Hubert Meuffels.

Den Zondag 13 Maart 1921
Woord van Dank: in al de HH. Missen,
op uitnodiging van den Z.E. Heer Pastoor.

“Dierbare mede-Parochianen,

Ik ben den Z.E. Heer Pastoor zeer dankbaar dat hij mij de gelegenheid aanbood U vanaf de preekstoel den innigen dank van de Paters uit te spreken.

Kanttekening

¹⁰ Deze uitspraak komt uit de bijbel, uit ‘De Handelingen der Apostelen’ 20:35

Wij wisten wel dat Gij den Paters genegen waart. Maar zoo’n succes! Zoo’n wedijveren in liefdadigheid! Eene koninklijke collecte – met eenige gaven aan huis gebracht en met een vorstelijke gift van Vriendenkring – klom zij tot bij de fl. 2500,- En daarbij nog de toezegging van een geregelden steun in natura, waarlijk ik stond met verstomde zinnen toen ik het vernam; zo iets kan zich alleen verklaren door uw aller gulden hart, en door het zoo practisch en voor ons zoo liefdevol beleid van uwe Heeren Geestelijken en van de Besturen van Vereenigingen en Bonden.

Zelfs de kinderen, zoo vertelden mij de twee Paters die de collecte hielden, waren door hunne goede ouders in staat gesteld om deel te nemen aan het goede werk; zij stormden als het ware op de schaal toe; en Gij allen, Beminde Gelovigen, rijk en arm, bekend of onbekend, Gij deedt uwe offerande met zulke ondubbelzinnige blijdschap, als wildet Gij kracht bijzetten aan het woord van den H. Apostel Paulus:

Beatius est magis dare quam accipere¹⁰
’t Is zaliger te geven dan te ontvangen.

Wij gaan dan met vertrouwen de toekomst (tegemeet), ondanks de zware moeilijkheden. Ons verheven werk, de opleiding van priester-missionarissen ter bekeering der wereld, wordt hoe langer hoe meer, dank aan uwen liefdadigen steun, uw aller eigen werk, en gij wordt deelachtig aan al ’t goede, dat onze Missionarissen in den wereld verrichten.

Wenscht Gij nu, Beminde Gelovigen, dat wij nu telkenmale uw nieuw blijf van goedheid met een afzonderlijk bezoek of brief beantwoorden?

Neen, niet waar, het zou nadeelig werken op onze zware studiën, die zooveel tijd en inspanning vergen. Maar uwe Paters zullen voortgaan met het eenige wat Gij van ons verlangt – bidden, veel bidden voor alles wat u ter harte gaat; - voor de kinderen, opdat zij, ondanks gevaren en gelegenheden, zich mogen voorbereiden tot hun eigen naderende levenstaak, door flinken arbeid en gezonde levenslust; - voor de volwassenen en de ouderen van dagen, opdat zij de zorgen en de onvermijdelijke beproevingen van dit leven, met kristelijken moed en geduld mogen dragen, - voor de zieken en de bedrukten opdat de Goede God hun genezing en opbeuring schenke; - voor de zondaren uit menselijke zwakheid, opdat zij, bij het naderend Paaschfeest, door ene goede heilige Biecht den vrede des harten mogen terugvinden, dien vrede die alle gevoel te boven gaat; - [voor de vijanden, indien er in Panningen mochten zijn, opdat zij elkander van harte vergeven]; - eindelijk voor uwe afgestorvenen, die naast ons op het kerkhof rusten, opdat de liefdadige steun die Gij ons verleendet en wilt blijven verleenen, door den Goeden God omgezet worde in genade van verlossing voor diegenen uwer dierbaren die nog in ’t Vagevuur mochten vertoeven.

In één woord, Beminde mede-parochianen, uwe Paters zullen blijven bidden voor de gansche parochie, opdat uwe dierbaar Panningen, voor al de omliggende dorpen, een voorbeeld moge blijven van eene vooruitstrevende en toch echt kristelijke bevolking, gehecht aan haar geestelijke en burgerlijke overheden, één van geest, en één in plicht en in liefdadigheid, totdat voor ieder uwer de dag aanbreke van de ware belooning daarboven in den schoonen Hemel.

Amen.”

Bronnen

- Lazaristen 100 jaar in Panningen, 2003, samenstelling Herman Dorssers
- De geschiedenis van de Nederlanders in de Congregatie der Missie, 2014, Congregatie der Lazaristen
- Memorialen, Lazaristen Panningen (1903 t/m heden)
- Wiel Bellemakers (Vertaling van de preek van Hubert Meuffels en mondeling informatie)
- De Moennik nr. 19, 2003, Heldense Lazaristen door Herman Dorssers
- Midden-Limburg 19-02-1921
- Heemkundevereniging Helden

Foto's

PeelenMaasNet, Archief Henk Steeghs, internet, Wim Daniëls

KAPELAAN TERSTAPPEN EN DE "PATERSKER"

Het is kapelaan Terstappen, die na de preek van overste Meuffels op 27 februari 1921 in de Panningse parochiekerk, via zijn inspirerende en humoristische publicaties "Bravo, Panningen, Bravo" en 'Belofte maakt schuld' in Midden-Limburg (12-03-1921 en 01-10-1921) de aanzet geeft tot "De Patersker".

De op 11 november 1876 in Neer geboren Henricus Johannes Severinus Terstappen, is in 1911 tot kapelaan benoemd aan de parochie O.L. Vrouw van Zeven Smarten te Panningen.

Naast zijn werk als priester, is hij actief in het verenigingsleven en adviseur van de Boerenbond en Boerenleenbank in Panningen. Met name door die twee laatste functies heeft de kapelaan een sterke band met de agrarische gemeenschap in zijn parochie, dus in feite met bijna de gehele parochie, want die bestaat dan voor bijna 90% uit boerengezinnen.

Hij weet in 1921 de Panningse parochianen zo ver te krijgen dat ze een klein deel van hun levens-

middelen afstaan aan de paters Lazaristen, die dan in armoede leven en hongerslijden. Zoals reeds gezegd, bijna 90% van de bevolking is boer. En in 1921 zijn er geen supermarkten voor de wekelijkse boodschappen, de boerengezinnen voorzien in hun eigen levensbehoeften.

Een groentuin, enkele fruitbomen, een stuk graan, een koe en enkele varkens vind je op iedere boerderij. En hoewel de meeste Panningse gezinnen het in 1921 niet breed hebben, ondersteunen ze de actie van kapelaan Terstappen van harte. Het zijn ook de boeren die met paard en wagen de levensmiddelen bij de mensen thuis ophalen en naar het Missiehuis vervoeren. "De Patersker" is geboren.

Artikel

De oproepen van kapelaan Terstappen in Midden-Limburg in 1921.

Bravo Panningen, bravo.

Dat was me li. Zondag nu eens een collecte.

Een collecte „à la Sevenum“; zou ik zeggen.

Ik houd niet van blaffen, en dat staat ook niet net; maar dat verzeke ik u toch; al mijn confraters uit de buurt roep ik toe: „Zeg, krijgen jehui in uw parochie ook zoo iets klaar? Zeventienhonderd en zestig gulden in één collecte.“ Ja, het is waar, 't was voor onze Paters, en die zijn zeer gezien, zeer bemind bij ons. Maar toch zeventienhonderd en zestig gulden; dat is zoo maar (geen kattend....) „niet niks“.

En nu moeten jehui weten, de menschen van Panningen willen nog meer, nog veel meer doen voor het huishouden onzer Paters.

Niet één, maar wel 20 en ook wel 25 menschen van Panningen hebben ons geestelijken gezegd: maar mijnheer Pastoor, mijnheer Kapelaan, jehui moesten zorgen, dat er voor onze Paters rondgang werd gehouden langs de huizen.

Rondgang? vroeg ik, voor wat rondgang?

Wel zeker rondgang om van alles, zeide mij een boer, en wie van alles veel heeft, moet van alles maar veel geven; en wie van alles niks heeft, moet van alles maar niks geven. Want „zieje kiek“, de Paters kunnen zeker van alles gebruiken: zooals: graan voor brood, erwten, boonen, aardappelen, wortelen, groenten, en eieren, vet, spek, droogworst, ja mijnheer kapelaan, een varken heeft zelfs .... hammen. En dan nog iets: voor ons, boeren, is niets zoo gemakkelijk, als ons bonboekje van de fabriek, wij nemen daar een blaadje uit, schrijven 2 of 4 of 6 of 8 of meer pond boter, eventjes nog de naam teekenen en klaar is Kees.

Met dit gezegde van dien boer, menschen van Panningen, ging ik naar het klooster. En waarlijk, dat was daar getroffen. Onze Paters kunnen van alles gebruiken en zijn voor alles dankbaar.

In het lijstje van benodigdheden leest gij bovenaan: graan voor brood, dan erwten en boonen, en dan komt pas „aardappelen“. Ik beken, dat ik met opzet „aardappelen“ op de 4e plaats heb geschreven, omd t de provisor van het klooster mij zeide, dat hij voor dit jaar met een 5000 kilo's aardappelen genoeg had tot aan den nieuwen oogst. Maar

tegen den herfst, ja, dan houdt hij zich natuurlijk voor dit artikel bijzonder aanbevolen.

Graan voor brood, erwten, boonen; drie artikelen, welke in zoo'n groot huishouden heel wat noodig zijn, en die artikelen blijven lang goed en bederven niet zoo spoedig, maar bij boonen hoort spek. Dat vindt zelfs Dr Ruijter lekker en fijn, mits geen drie dagen op rij; boonen met spek of spek met boonen.

Maar toch menschen: vet, boter, spek zijn drie artikelen, welke niet gemist kunnen worden en welke heel wat zorgen vragen voor den provisor. En ik geloof niet, dat het ook maar iets *minder* vetpot zal zijn bij u thuis, wanneer moeder de vrouw ook al eens zoo'n kleine opruiming houdt langs den vleeschzolder, ... en een voordeel is er bij, dan wordt het vleesch ook niet „garst“.

Droogworst, en ham en eieren, buitengewoon goed voor de zieken en zwakken op het klooster, dat zal onze dokter zelfs moeten toegeven. Ja, van „eieren“ gesproken, ik wed, dat al de professoren en studenten een „paschei“ niet zullen versmaden.

En de burgers, die van dit alles niets te geven hebben, willen zeker gaarne zorgen, dat de Paters zoo nu en dan eens een fatsoenlijke tas „koffie kunnen drinken.

Zie zoo, dat is een heel lijstje van „al wat op het klooster welkom is“.

En hoe wordt gij dat alles nu kwijt, menschen?

O, heel gemakkelijk. Zorgen jehui maar dat van af *Maandag* in uw huis gereed staat wat uw goed hart voor de Paters bestemd heeft.... en in den loop van de week wordt het bij u aan huis afgehaald.

Denkt er echter aan, dat de fabriek de boter alleen dan geeft, waaneer de Paters met die bewijzen uit uw bonboekje komen.

Dus wie boter wil geven — en ik hoop, dat het er zeer velen zullen doen — moeten een bonbriefje meegeven, wat door hen ondertekend is.

Laten wij, inwoners van Panningen er een eer in stellen van te zorgen, dat er, zoo mogelijk, van alles wat komt voor onze goede Paters.

Onze dankbare Paters, op hunne beurt, zullen zorgen door hun gebed, dat ook in de toekomst onze brave menschen „van alles wat kunnen blijven geven“.

Zij zullen bidden, dat Gods zegen in ruime mate blijve rusten op Panningen en al zijne inwoners.

KAP. TERSTAPPEN.

Foto

Patersker

In 1922 (Midden-Limburg, 02-12-1922) houden de Jonge Boeren in Panningen een aardappeleninzameling voor noodlijdende landen. Hiermee bedoelen ze: voor de paters die in de missielanden zullen gaan werken.

Op het einde van de tweede wereldoorlog moeten de paters vaak zelf in hun levensonderhoud voorzien, omdat de hulp vanuit de bevolking door de Duitsers onmogelijk wordt gemaakt. In de Memorialen van de Lazaristen vinden we de volgende aantekeningen over deze periode.

12 oktober 1944: Broeders en Fraters moeten zelf levensmiddelen gaan ophalen bij de mensen, ondanks het angstige gevaar door de Duitsers te worden lastig gevallen.

23 oktober 1944: Mhr de Overste wordt indirect door een Duits priester van de Rode Kruis-afdeling gewaar-schuwd dat het ophalen van levensmiddelen (groenten en aardappelen van de velden – W.B.) door onze fraters zeer druk door de Duitse soldaten besproken wordt. De alom heersende opmerking: "Als de Paters hier kunnen werken, kunnen ze ook gaan arbeiden in Duitsland." Dat kan zeer gevaarlijke gevolgen hebben. Vanaf dat ogenblik worden schooljongens door ons verzocht om het werk voorlopig van ons over te nemen.

11 november 1944: Fraters en broeders rooien aardappelen op het land en brengen ze zelf naar het Missiehuis, gezien er niemand anders voor zorgt.

Artikel
Midden-Limburg,
02-12-1922

11 december 1944: De fraters studenten onderbreken hun studies om te gaan werken op het land. Daar nog veel vruchten op het land staan, en wij geen provisie voor de winter hebben opgedaan, is het noodzakelijk deze handarbeid te verrichten voor het intreden van de felle vorst.

8 januari 1945: De studies, die vanwege de dringende voedselvoorziening op 11 december werden onderbroken, worden vandaag weer hervat.

Kaart
Tranchotkaart
1803-1820

Belofte maakt schuld.

Ondergeteekende heeft beloofd er voor te zullen zorgen, dat onze boeren hunne aardappelen en andere producten tegen flinke prijzen van de hand zouden kunnen doen. En nu de herfst aankomt, en de boeren op het punt staan hunne aardappelen in te kuilen, nu wil ik die belofte dan ook maar vervullen, want: „Belofte maakt schuld.”

Zuik eene belofte — en vooral de vervulling daarvan — is zeker heel wat waard voor de boeren.

Want al is de aardappelooft (behalve, zooals ik hoor, in „de Kemp”) tamelijk mislukt, toch zullen de prijzen van dat product dit jaar niet zoo bijzonder hoog worden, en dat komt, zooals algemeen beweerd wordt, omdat Duitschland niet meer koopkrachtig is. Dus een koopman, die flinke prijzen besteedt en besteden kan, is voor ons heel wat waard.

Welnu, menschen, zulk een koopman ken ik, een koopman n.l., die nog altijd even koopkrachtig is.... en die de hoogste prijzen geeft.... en aan Wien gij leveren kunt in zoo'n groote hoeveelheid, als gij maar wilt, ja hoe meer hoe liever zelfs.... En die koopman heet.... O. L. Heer.

Hij betaalt onfeilbaar zeker de hoogste prijzen en Hij betaalt in een soort geld, dat u niet kan ontstolen worden, en dat niet door den roest verteerd wordt.... En met dat soort van geld, mijn beste menschen, kunt gij u een entreekaartje koopen, als gij later eens bij St. Peter aanklopt, om binnengelaten te worden in de hemelzalen.

Waar nu, aan welk adres moet gij uwe koopwaren leveren? Het station van levering is: „Het Missiehuus van onze Paters”.

En nu wat de levering zelf betreft? Och, het wordt u wederom zoo gemakkelijk mogelijk gemaakt. Vanaf de volgende week Dinsdag wordt de waar, welke gij wenscht van de hand te doen, bij u aan huis afgehaald door speciaal daarvoor bestelde karren.

Dus wat de aardappelen betreft, gij behoeft ze niet in te kuilen, gij hebt geen zorgen meer, om ze te bewaren — wat wilt ge nog meer — gemakkelijker kan het niet.

Maar zoo zullen eenigen misschien zeggen: „Goed praten, maar wij hebben dit jaar geen aardappelen, wij moeten er zelf bij koopen. Best mogelijk, best mogelijk, mijn goete menschen, en ik, die zelf ook heb moeten bij koopen, begrijp dat zeer wel.... maar zie je, dat is nu zoo'n groot bezwaar niet. Want aan het adres „Missiehuus” kunt gij op rekening van den „grooten Koopman van Hierboven” van alles leveren, precies gelijk in het begin van dit jaar, n.l. koren erwten en boonen, verder allerlei winkelwaar, zooals koffie, rijst, gerst en zoo verder en vooral ook, wat onze boeren niet mogen vergeten „boterbrief-

jes”. Ja, flink ingevulde boterbriefjes, die zijn noodig en erg noodig, vooral nu wij voor dezen keer om eene zaak niet vragen, n.l. om vleeschwaren. (*) zooals vet, spek, hammen, want zie je, wij zijn bang, dat gij die zaken op dit oogenblik zelf niet hebt, en dat bij velen, zooals men wel eens zegt: „de Jud in hoës is”. Met het artikel „vleeschwaren” willen wij dan ook wachten tot in de toekomstende lente. Dan zal het u wellicht beter van pas komen, dan is de vetpot van „moeder de vrouw” wederom beter gevuld, en dan mist men zoo'n enkele ham of een enkele „zij” spek niet zoo erg, aan den vleeschzolder. Dus „huismoedertjes, als ik u eens een goeden raad mag geven: dezen winter moet gij er het mes maar niet al te diep door laten gaan, gij moet maar zoo'n beetje „trekken” en als gij daar nu reeds om denkt, dan.... zonder dat het u of uwe huisgenooten ook maar iets heeft gehinderd, hebt gij tegen de lente „iets heel moois” gespaard, waarmede gij onze goede Paters eene heerlijke verrassing bereiden kunt.

En nu nog iets anders: Men vindt altijd en bij ieder goed werk mopperaars, die het dan toch zoo kwaad niet bedoelen. Zoo ook hier. Och, zeggen die soort van menschen, ik geef niet graag zoo in het publiek, ik doe dat liever in het geheim, want Onze L. Heer heeft immers gezegd: „Uw linkerhand mag niet weten, wat uw rechter doet. Zeker, mijne beste vrienden mopperaars, O. L. Heer heeft dat gezegd; maar dat beteekent mijn alleen, dat gij uwe goede werken niet moet doen voor het oog der menschen, met de bedoeling, om van die menschen gepezen te worden, dus gij moet die goede werken niet doen voor uw eigen eer, uw eigen glorie.... maar gij moogt die goede werken gerust doen in het openbaar tot eer en glorie van God. Dat immers zegt O. L. Heer zelf:

„Doe uwe goede werken”, zegt hij, „voor het oog der menschen, opdat deze uwe goede werken zien mogen, en den Vader verheerlijken, Die in de hemelen is.

Maar wilt gij nu absoluut hebben, dat anderen niet weten, wat gij geeft: welnu, doe dan uw boterbriefjes of uw zilverbons in een gesloten enveloppe. Of wel, klop zelf een van deze avondon maar eens aan bij de deur van het klooster. Ik verzeker u, gij zitt er welkom.

H. TERSTAPPEN.

(*) De heeren slagers mogen gerust vleeschwaren geven. Het is volstrekt niet verboden.

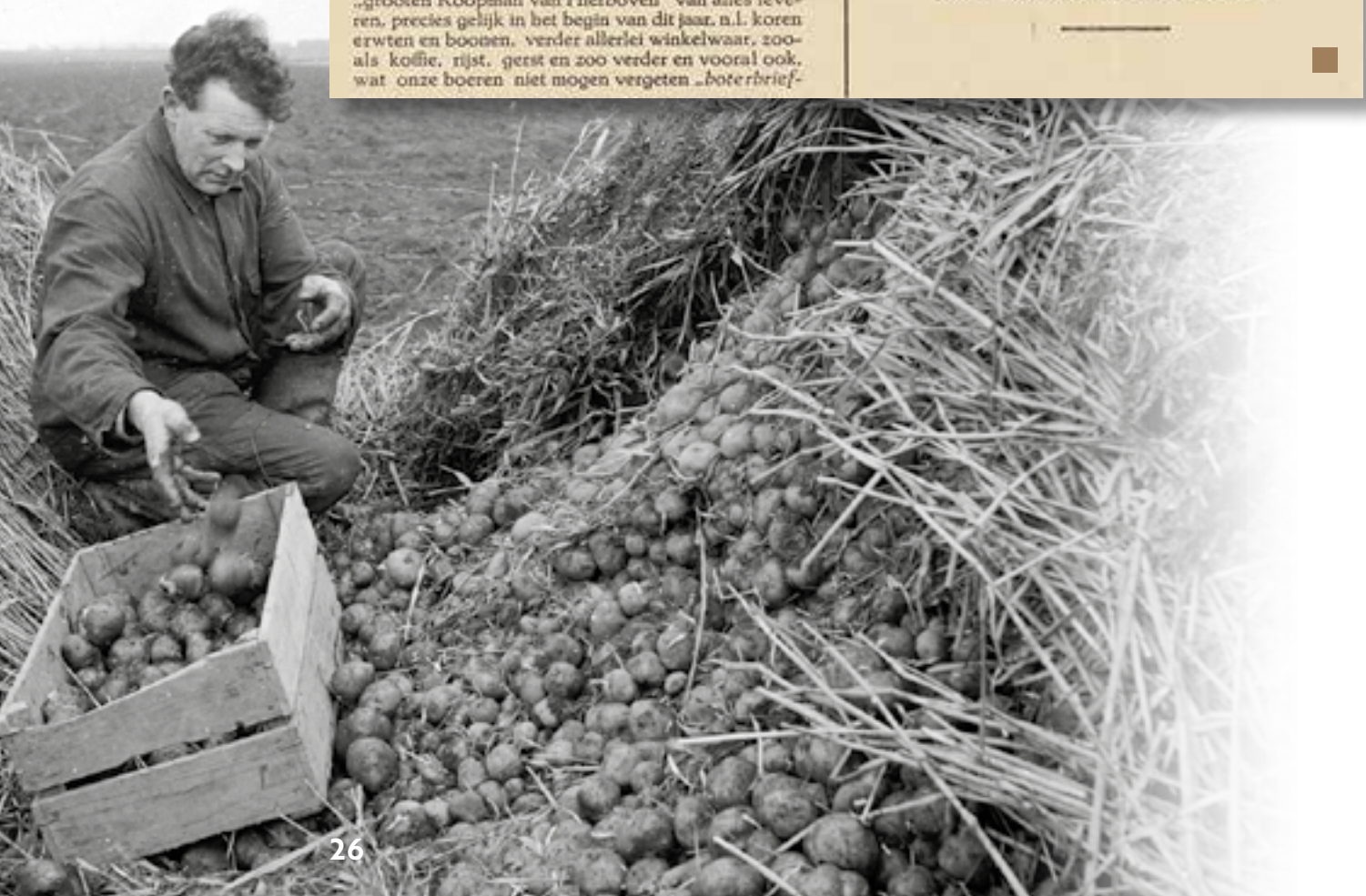
Kanttekeningen

¹¹ De Kemp > Zie Tranchot kaart 1803-1820

¹² de Jud in hoës is > Jud = jood, scheldnaam gebruikt voor iedereen die tegen te hoge prijzen zijn spullen wilde verkopen. Dao ès de joed in hoës: werd gezegd als bij het eten geen vlees op tafel kwam. Dat wilde zeggen, de opkoper was thuis geweest, er was armoede troef.

Foto

Aardappelkuil

MANNEN VAN DE PATERSKER EN VROUWEN VAN DE PATATTEN

Het Kepèlse initiatief van de Jonge Boeren krijgt in de twintiger jaren van de vorige eeuw navolging in de andere Heldense kerkdorpen, die zich ook het lot van de paters aantrekken. Het zijn met name de plaatselijke verenigingen van “Jonge Boeren” die de “Patersker” een halve eeuw in stand houden. Hay Rooijakkers en Theo Gommans zijn in de jaren vijftig van de vorige eeuw lid van de vereniging Jonge Boeren, respectievelijk in Egchel en Panningen. Zij hebben toen actief deelgenomen aan het inzamelen van levensmiddelen, voornamelijk aardappelen, voor de paters Lazaristen. Hier volgen hun verhalen over dat inzamelen.

BIJ IEDER HUIS STONDEN PATATTEN, WANT HET KLOOSTER HAD EEN GOEDE NAAM.

In het begin van de jaren 50 deed Hay Rooijakkers mee aan de actie om aardappelen op te halen voor de Paters Lazaristen. Die actie werd ieder najaar georganiseerd door de Jonge Boeren. Hay, intussen 88 jaar, herinnert het zich nog als de dag van gisteren:

“Ik was bij de Jonge Boeren in Egchel. Mijn oudere broer Piet had een paar jaar eerder meegedaan en in 51 of 52 was het mijn beurt. Iedereen kwam een keer aan de beurt om mee te doen met die actie. Met paard en wagen ging je dan de huizen langs. Ik had alle huizen die bij Egchel hoorden. Bij ieder huis ging je aan om aardappelen op te laden. Die stonden klaar. Zondag van tevoren werd vanaf de preekstoel bekend gemaakt dat dan en dan aardappelen werden opgehaald voor de paters. Iedereen ging in die tijd nog naar de kerk en iedereen gaf ook gehoor aan de oproep. Bij ieder huis

Foto

Wiel Bellemakers, Hay Rooijakkers en Theo Gommans in de kelder van het missiehuis waar de aardappelen werden bewaard.

Foto
 Theo Gommans en
 Hay Rooijackers bij
 de ingang van de
 'patattenkelder'

stonden patatten klaar. Bijna iedereen was toen nog boer of had in ieder geval een eigen tuin met aardappelen. De zak was niet overal even groot, maar bij ieder huis stond wel iets, want het was in die tijd in ieder geval in Egchel haast ondenkbaar dat je geen eigen aardappelen had. Daar kon je ook wel iets van missen. Zeker voor de paters. Het klooster had een geweldig goede naam. In tegenstelling tot de nonnen; die waren niet zo geliefd. De paters waren sterk betrokken bij het dorp. Dat werd gewaardeerd door de mensen. Er waren in Panningen ook altijd paters in de kerk om mee te helpen. En als er ergens anders in Helden, in Dorp of Koningslust hulp nodig was, dan kwam er iemand van de paters. De paters gaven lezingen voor organisaties en ze verzorgden Engelse les voor mensen die wilden emigreren. Dat waardeerden de mensen. Het klooster heeft een geweldige tijd gehad, toen in Helden. Iedereen

wilde wel iets doen voor de paters. Ik kan me nog herinneren dat ik naar schatting 2900 kilo aardappelen ophaalde, toen het mijn beurt was om mee te doen aan de actie. 2900 kilo. Een schatting, want niks werd gewogen. Maar afgaande op het aantal zakken en wat daar ongeveer inzat, moeten dat rond 2900 kilo aardappelen zijn geweest. Daar kwam ik mee aanzetten bij het klooster, waar die aardappelen in de kelder gelost moesten worden. Het opladen van zoveel zakken ging nog wel. Dat ging één voor één. Maar bij het lossen had je ze allemaal tegelijk. Met al die zakken moest je de keldertrap af. En in de kelder moest je die zakken leegschudden, op de berg die er al lag. De broeder die erbij stond, deed alleen maar commanderen waar hij de aardappelen wilde hebben. Liefst zo hoog mogelijk omhoog. Het sjuuwen met de aardappelen liet hij aan mij over. Doe het maar eens, met zoveel zakken aardappelen over losliggende aardappelen lopen om de zak zo hoog mogelijk leeg te schudden. Ik kan me nog herinneren dat ik op een gegeven moment viel over de aardappelen die daar al enkele jaren op de keldervloer lagen en die intussen 'snotrot' waren. Want de paters raapten altijd de aardappelen om te eten van bovenaf. Ik heb die broeder toen ook verteld dat ze beter aan één kant konden beginnen. Maar toen ik begon te lossen, had ik dat niet in de gaten. Dus ik viel in de rotte patatten die daar lagen. Toen ik thuiskwam vroeg mijn moeder 'Wat is er met jou gebeurd?'. Mijn broek was helemaal wit van de rotte patatten. Met de aardappelen die we ophaalden waren de paters geholpen, want er woonden misschien wel honderd mensen in het klooster en veelal nog jonge kerels. Die hebben veel aardappelen te eten gekregen. De mensen gaven die. Het was geen kapitaal en de mensen zelf aten er niet minder om. Er heeft niemand hongergeleden door het weggeven van aardappelen. De paters waren er mee geholpen."

OP HET EIND VAN DE JAREN 50 LIEP DE ACTIE TERUG

Vanaf midden jaren 50 deed Theo Gommans meerdere jaren mee aan de aardappelactie voor de paters. Theo, nu 84 jaar, herinnert zich nog dat de actie eind jaren 50 over haar hoogtepunt heen was.

"Toen ik van school kwam, midden jaren 50, ben ik bij de jonge boeren gegaan in Panningen. Toen waren er nog veel boeren. Er was eigenlijk weinig andere werkgelegenheid. De jonge boeren hielden ieder najaar een inzamelactie voor de paters. Dat werd gewoon gedaan. Het werd op een vergadering besproken en in de herfst als de aardappelen gerooid waren, werd dat georganiseerd door iedere buurt en dan werd gevraagd wie een

paard en kar beschikbaar had om de buurt af te gaan. Ik heb dat meerdere jaren gedaan, samen met anderen, onder meer met Piet Bruijnen, een klasgenoot van mij die toen op de Kerkstraat woonde naast Reynen Al. Tot onze buurt hoorden de Kerkstraat, de Heuvelhoek, Zelen en de Hub. Daar haalden wij aardappelen op en ook wel andere spullen. In de eerste jaren hadden alle boeren nog wel aardappelen, maar dat werd elk jaar minder. Mensen gingen andere gewassen verbouwen en er kwamen ook steeds minder boeren. Maar veel mensen hadden toch nog een stukje grond waar ze wat aardappelen op gepoot hadden en daar gaven ze dan wat van. Er werd soms ook geld gegeven of koren. De aardappelen brachten we achterom bij de paters in de kelder. Daar werden die omgeschud. Allerlei soorten aardappelen. Wat je kreeg, kreeg je. Die werden daar in de kelder op één hoop geschud, ongesorteerd. Ik dacht dan bij mijn eigen 'wat zullen de paters daarmee doen?; als ze er stampot van maken, dan gaat het wel, maar anders?'. Soms zag je bij het lossen wel iemand van de keuken die aanwijzingen gaf. Ik heb dat jaarlijkse patatten-ophalen misschien wel een kleine

tien jaar gedaan, want er was niemand anders. Er waren steeds minder jonge boeren die het konden overnemen. In de jaren 50 kwam de uitstroom uit de landbouw op gang, want lang niet iedereen kon boer worden. Bij ons waren we ook met veel man. Mijn vader vond dat die allemaal boer moesten worden, maar dat ging niet meer. Er was niet genoeg grond voor iedereen. Dus gingen mensen emigreren of werken in een van de fabrieken die toen ook in Helden verschenen. Zelf ben ik nog lang op de boerderij gebleven. Een gemengd bedrijf, wat koeien, wat varkens, wat kippen, wat tuinbouw, gemengd, van alles wat. Dat is wat ik mij herinner van het aardappelen ophalen voor de paters. Na mij zal het niet veel jaren meer geduurd hebben, want ik merkte al dat de actie terugliep.

Opmerking redactie: Eind jaren vijftig gaat ongeveer de helft van de studenten naar Eefde, waardoor er ook minder aardappelen nodig waren. Dat kan mogelijk een verklaring zijn. In 1968 start het zorgcentrum en komen er andere financieringsbronnen, waardoor de paters niet meer afhankelijk zijn van de 'patersker'.

Foto

An Driessen-Peeters en Nel Bongarts-Peeters, beiden hebben eind jaren veertig/begin jaren vijftig bij de paters in de keuken gewerkt, terug op hun oude werkplek.

Wat gebeurt er met al die ‘patatten’ die door de Jonge Boeren uit heel Helden worden ingezameld voor de paters? Als jong meisje gaat Nel Bongarts-Peeters bij de paters Lazaristen in de keuken werken. Daar krijgt ze te maken met de aardappelen die de Jonge Boeren voor de paters bij elkaar brengen. Hier volgt het verhaal van Nel.

DE AARDAPPELPUREE SMELT JE OP DE TONG.

Als jong meisje ging Nel Bongarts-Peeters werken bij de paters Lazaristen in de keuken. Daar kreeg ze te maken met de aardappelen die de jonge boeren voor de paters bij elkaar brachten.

Foto

De zusters van de Goddelijke Voorzienigheid in de keuken

“Toen ik 13 jaar werd ben ik bij de paters gaan werken. Nu ben ik bijna 89; dus het moet net na de Tweede Wereldoorlog zijn geweest dat ik daar ging werken. Ik ben begonnen in de eetzaal, de refter noemden ze dat. Daar moest ik tafels klaarmaken en na het eten afwas-

sen en de eetzaal schoonhouden. Dat vond ik maar saai werk. Joke Jacobs werkte in de keuken. Dat was niet zo’n sterke. En in de keuken werken was zwaarder dan in de eetzaal, maar ik vond dat leuker werk. Toen heb ik Joke gevraagd of we konden ruilen: zij in de eetzaal en ik in de keuken. Zij vond dat prima. In de keuken moest ik koken voor dieetpatiënten. Ik herinner mij nog dat op zekere dag pater Boonen, die afkomstig was uit Buggenum, de keuken in kwam en vroeg “Wie kookt hier voor de dieetpatiënten?” Ik dacht “Oei, wat heb ik nu niet goed gedaan?” Maar hij sloeg een arm om me heen en zei “Kind, de aardappelpuree die jij maakt, die smelt je op de tong!” Hij moest zoutloos eten. Daarom deed ik altijd in de puree wat goede boter en wat notenmuskaat. Dan kwam er toch een beetje smaak aan. Het werk in de keuken gebeurde onder leiding van twee zusters. Eentje was een heel leuke. Daar kon ik het altijd goed mee vinden. Maar die ander was een kater. We moesten ook altijd koffie maken voor de heren geestelijken, de priesters. In de eetzaal had je een grote deur. Daar zat een luikje in en daar moesten wij de koffie neerzetten. En we brachten koffie naar kleermaker Frencken die in de buurt van de keuken een eigen kamer had. Ik denk dat ik anderhalf jaar bij de paters gewerkt heb en toen is mijn jongere zus, onze An, daar komen werken. Ik werd naar huis gehaald, want we waren met veel kinderen thuis en dus was daar ook veel werk. An heeft ook een

jaar bij de paters gewerkt. Vooral in de keuken, want zij vond dat werk mooier. Mijn andere zus, Door, ging na school ook wel eens bij de paters werken. Het was best hard werken voor een jong meisje. Van 's morgens acht tot 's avonds acht. Bij de paters en later thuis ook. Dat was toen normaal. Bij de paters in de keuken werd ook ingemaakt. De inmaak werd bewaard in de kelder. Daar lagen ook de aardappelen. Daarvan waren er veel nodig iedere dag. Er waren veel paters en priesterstudenten. Ik denk wel een honderdtal. In mijn tijd zorgde een zekere Margriet voor de aardappelen, samen met een zuster. Dat gebeurde in een aparte ruimte, de patatten-keuken. Daar was veel werk. Voor honderd mensen aardappelen klaarmaken. We hoefden die niet te schillen. Daar was een machine voor. Maar we moesten er wel de oogjes uithalen. Dus iedere aardappel moest je toch evengoed één voor één vastpakken. In die keuken werden de groenten ook klaargemaakt en gesneden. Daar had je ook een machine voor. Af en toe mochten we een dag de kelder in om de 'scheut' van de patatten af te halen. Ik viel een keer met een emmer melk van de keldertrap. De ene zuster was erg kwaad op mij, maar ik kon er niets aan doen, want de trap was heel glad als deze nat was en daarom ging ik onderuit. De andere zuster troostte mij en zei "Kom maar Nellie, dan gaan

wij samen naar de kelder scheutjes van de aardappelen afdoen." Dat was haar manier om haar medezuster te 'tumpen', op haar nummer te zetten. Zo ging dat toen. Ook bij de nonnen was het soms haat en nijd onderling." ■

Pannekoeken Paters Panningen

Snert met pannenkoek is een heerlijk eten in herfst en winter. Dat weet ook de keukenafdeling van ons missiehuis. Maar als je voor 64 personen zo iets klaar moet maken komt er veel bij kijken. Deze dagen werden in de paterskeuken 192 pannenkoeken gebakken, voor iedere inwoner drie.

En dan zijn er die 70 overhemden die gewassen en gestreken moeten worden, de 100 kg. aardappelen die per week geschild worden, de 90 kg. was, het zijn allemaal getallen waar een huismoeder van zou schrikken.

Zoals u misschien bekend zal zijn, zijn er vanaf 1 september ruim 30 studenten méér in het missiehuis, dan in de afgelopen jaren. Dit komt omdat het Noviciaat en de filosofiestudie weer overgeplaatst zijn naar P'gen.

Ons oud missiehuis heeft daarmee weer een verjongingskuur ondergaan. U kunt het zien aan het aantal lichten dat 's avonds brandt, aan de schoongewassen ramen, aan het gazon voor het huis, aan de studenten als u ze kent.

Een van de dingen die de nieuwe inwoners direct is opgevallen, is de gastvrijheid en de welwillendheid van de Panningse mensen. Er is van vele kanten spontaan hulp aangeboden in allerlei vorm, waarvoor onze hartelijke dank.

De afdeling van de jonge boeren heeft ook aangeboden om dit jaar weer rond te gaan

met de zogenaamde „paters-kér". Dit is een gewoonte die zeker al 40 tot 50 jaar oud is. Op deze „paters-kér" werden vroeger alleen aardappelen verzameld, maar omdat er ook veel inwoners van Panningen zijn die op hun flatje geen aardappels kunnen verbouwen, ziet deze kar er de laatste jaren meer uit als een rijdende winkel die - in tegenstelling met een gewone winkel - steeds voller wordt met alles wat in 'n huishouden broodnodig is.

Op welke zaterdagen deze kar in de verschillende kerkdorpen zal rijden, wordt nog nader bekend gemaakt. En met de jonge boeren moet nog besproken worden of het een echte „kar" zal zijn, of misschien een moderne trekker met een platte wagen. Wat het zal worden, zult u binnen enkele dagen met uw eigen ogen kunnen zien.

Paterskar

J.B.T.B. Paterskar. Zaterdagmiddag 5 nov. rijdt in Helden-Dorp de paterskar. Naast aardappelen zijn alle duurzame levensmiddelen welkom. Wilt u uw gave klaar zetten, zodat alles in een middag afgewerkt kan worden. Hartelijk dank.

Artikelen

Midden-Limburg
28-10-1966 en inzet
Midden-Limburg
11-04-1966

'N PAN EN WAT HOUT, VOOR DE PATERS IN 'T GOUD

'De Patersker' is de eerste grote actie die de Heldense bevolking organiseert om de paters van het Missiehuis te ondersteunen. In 1953 vindt er weer een grootschalige actie plaats, waarvoor de gehele Heldense bevolking om haar medewerking wordt gevraagd.

Na de Hoogmis werd de receptie geopend door de voorzitter van het jubileum comité, de heer F. Hermans, die allen hartelijk welkom heette. 'n Gouden jubileum zoals wij hier vandaag tezamen met de bewoners van het missiehuis vieren, mag wel als een unicum in de geschiedenis der gemeente genoemd worden. Vijftig jaar lang zijn de paters in ons midden en gedurende die 50 jaar is vanuit dit missiehuis veel zegenrijk werk voor ons allen, maar ook en vooral voor de uitbreiding van Gods Rijk in de Missielanden, verricht.

Zoals gebruikelijk bij een jubileum zijn we deze dag begonnen met een plechtige H. Mis. Omdat 't echter een bijzonder jubileum is, hebben wij ook een bijzondere plechtige H. Mis mogen bijwonen en wel een Pontificale Hoogmis, opgedragen door een echte Missiebisshop, Z.H.E. Mgr. Job Tsjen. Een dankwoord aan deze bisshop is hier zeker op z'n plaats. Namens alle inwoners feliciteert spreker de „gouden“ paters. Hij spreekt de hoop uit dat Gods rijkste zegen op de Congregatie mag blijven rusten en het missiehuis nog een lange reeks van jaren in ons midden mag blijven.

Uw werk en verblijf, temidden van ons zegenrijk gewest, al uw goede werken hier te memoreren is niet mogelijk maar wij zijn U dankbaar voor alles wat U voor ons deed en nog zult doen. Bij een feest is 't gebruikelijk dat geschenken worden aangeboden. De bevolking heeft gemeend dat dit gebruik in ere moest worden gehouden. Het feestgeschenk van de gehele bevolking mag ik U thans aanbieden in de vorm van een nieuw dak op 't middengedeelte van het missiehuis. Dit geschenk zal naar wij hopen binnen 14 dagen door de belangeloze hulp van werknemers en werkgevers uit 't bouwbedrijf aangebracht. Uw huis sieren.

gouden jubileum. Voorzitter Frans Hermans van het jubileumcomité biedt de paters namens de Heldense bevolking een cadeau aan.

Vanaf april is er in het kader van de pannentactie “ 'n Pan en wat hout, voor de paters in 't goud” met een imitatieklooster een rondgang gemaakt door alle kerkdorpen van de gemeente Helden. Heldenaren, maar natuurlijk ook inwoners uit de omringende dorpen, kunnen tijdens deze rondgang dakpannen, in de vorm van loten à 50 cent, kopen. Iedereen die daartoe in staat is zal het ongetwijfeld niet bij één of twee pan laten, maar zeker een paar vierkante meters voor zijn rekening nemen.

In de Memorialen van de Lazaristen is hierover het volgende opgetekend:

Dinsdag 4 april 1953:

Enige fraters-studenten, o.a. fr. Jan Groetelaars, hebben sinds 15 Febr. gewerkt aan een maquette van ons Missiehuis St. Jozef (schaal 1:30), waarmee het jubileum-comité de gemeente door zal trekken, om loten voor een grote loterij aan de man te brengen. Ze zijn er mee klaar, en het wekt een ieders bewondering.

Mei-Juni 1953:

Op verschillende Zondagen trekt de “Maquette” geplaatst op een onderstel met vier fietswielen en voortbewogen door de pony van Reuls, langs Panningen's, Helden's, Beringe's, Grashoek's straten, en miniatuur-papieren-dakpannen-loten plakten zich 'tallos' op de kartonnen-platen die rondom afhangen: naar het motto 'Een pan en wat hout, voor de Paters in 't goud.'

24-25 Mei 1953:

Fancy-fair ten bate van “Paters”, d.i. voor hun dak. Opbrengst f 3919,01!

Ook de kinderen van de Heldense lagere scholen worden bij de actie betrokken zoals blijkt uit het volgende verhaal van Marianne Frencken.

Artikel

Midden-Limburg,
01-08-1953

De stormen tijdens de watersnoodramp in 1953 vormen de aanleiding voor deze actie. Vooral het middengedeelte van het Missiehuis vertoont flinke lekkages. Een inspectie door enkele deskundige aannemers/architecten heeft als resultaat dat er slechts één oplossing is: een heel nieuw dak in plaats van het dak uit 1878. De kapel met een leien dak uit 1910 en de noordzijde met een nieuw dak uit 1916 'overleven' de stormschade zonder kleerscheuren.

In datzelfde jaar vieren de paters Lazaristen hun 50-jarig verblijf in Panningen. Op zondag 26 juli vindt de receptie plaats ter gelegenheid van dit

EEN REBUS EN EEN MISSAAL

Marianne Frencken is nu 76 jaar. Ze komt uit een gezin waarin altijd meegedaan werd als er iets georganiseerd werd voor de paters. Dat was ook het geval bij de actie rond een nieuw dak voor een deel van het klooster. Marianne was toen een meisje van een jaar of negen.

“Het enige wat ik mij er nog van herinner is dat we een rebus konden invullen. Daar kwam iets uit over een dak voor de paters. Dat weet ik nog. En dat ik een prijs won. Die mocht ik gaan afhalen bij Jan Knapen. Ik mocht een missaal uitzoeken. Ik koos voor een missaal met een rode kaft, want dat was mijn lievelingskleur. Mijn vader was ook heel blij met deze prijs. Dan hoefde hij geen nieuw missaal te kopen als ik de plechtige communie deed, want dan kregen we thuis altijd een missaal. Dat had ik nu al, dankzij de actie voor de paters.”

NAMIJMERINGEN OP EEN DAK

Op 15 augustus 1953 publiceert het weekblad Midden-Limburg, beter bekend als “t Heljes Blèdje”, een artikel waaruit blijkt dat het jubileumcomité woord heeft gehouden.

Veertien dagen na de Gouden Jubileumreceptie verschijnt er in drie dagen een compleet nieuw dak op het middengedeelte van het klooster aan de Kerkstraat.

Heldense aannemers en hun werknemers stellen hun vakkennis en arbeidskracht pro deo ter beschikking voor deze klus ten bate van het Missiehuis. Het volgende verslag in Midden-Limburg spreekt voor zichzelf. Helaas hebben we niet kunnen achterhalen wie de bevlogen schrijver van het artikel is.

’t Waren drie volle dagen, heel bijzondere “vacantiedagen”: voor de werkgevers en voor de werknemers, en ook voor de “jonge Paters”.

Maandag 3 augustus 1953:

Al heel vroeg. O.L. Heer zal wel door de vingers hebben gezien dat de morgenmeditatie wat korter was, want er moest heel wat werk worden verzet. Na de H. Mis en een vlug verorberd ontbijt, werd op de trappen, aanstonds ~ van een veertigtal levende schakels ~ een ketting gevormd, van beneden tot aan het dak, en daar ging het, onder deskundige leiding van gemeente-opzichter Van Nisselroy, (we zullen verder maar weer geen afzonderlijke namen noemen): de dakpannen werden voor de werklieden losgemaakt, en gleden van hand tot hand haast vliegensvlug naar beneden... het record was 60 per minuut.

Foto
Gemeenteopzichter Jeu van Nisselroy (links) en timmerman Jan Jacobs (met bril) op het dak.

Een klein incident, dat ernstig had kunnen zijn. Op de bovenste verdieping brak een pan, een stuk viel naast de trap... en kwam onder juist op 't hoofd van een der fraters, die gelukkig een petje op had. Niettemin kreeg hij een snee in het hoofd, die gekramd moest worden. God zij dank dat het zo goed afliep.

fier op zijn plaats en klauteren nieuwe pannen naar boven, om braafjes naast de broertjes van gisteren te gaan rusten... we hopen voor minstens honderd jaar. Ze liggen daar één van kleur en vorm, en fluisteren onder elkaar: "Ssst! Zeg, ik ben van Panningen, ... die twee daar naast ons zijn van Helden, ...en wij van

BISSCHOPS HANNES

Bouwmeesters waren (het staat in het archief van pastoor Lemmens): 'Eerw. Heer Kapelaan Peters en P.J. Heesen, welke laatste tijdens den bouw vrije kost en inwoning genoten heeft bij Wed. L. Joosten. Hij was geboortig van hier en verbleef, althans in de jaren 1872 en 1875 te Roermond, inwonende bij Mgr. Paredis.' Pastoor Lemmens vermeldt dit elders in het archief, waar hij meedeelt dat in 1872 onder het gehucht Beringe een kapel ter ere van O.L. Vrouw van het H. Hart werd gebouwd en drie jaar later vergroot door P.J. Heesen. Zijn eigenlijke naam was Joannes Hesén. Hij werd geboren op 'de Keup' op 26 december 1826, als zoon van Andreas Hesén en Johanna Schers. Hij verliet de gemeente op 1 mei 1853 om zich te vestigen in Born (Pruisen). Toen mevr. Leanard Joosten (Engeline Geurts) al vroeg weduwe werd, kwam hij als meesterknecht en koetsier aan het Hotel de Gouden Leeuw. Nadien was hij verscheiden jaren knecht bij Mgr. Paredis (misschien wel tot aan diens dood in 1886). Hij trad op latere leeftijd nog in het huwelijk met Maria Hubertina Rehe, had een hotel aan de Kapellerlaan te Roermond en overleed te 'Kapel in 't Zand' op de 28e februari 1894. De kapel in Beringe had hij zelf geschilderd en gedecoreerd. Ook in Hotel de Gouden Leeuw had hij decoratiewerk aangebracht.

(Uit: 75 jaar "St Joseph" – Vijftig jaar Missiehuis, C. Verwoerd c.m., 1953)

Toen de pannen voor een gedeelte van het dak af waren, ploften de oude balken van Bisschops Hannes (zie kader) vóór 't Missiehuis op de grond. Meerdere braken onder het vallen, zo vermolmd waren ze, en 't feestgeschenk steeg nog meer in onze waardering. Hup! en daar rees een stuk van nieuwe balken en gebint: hamers klopten, de spijkers vlogen er in. Het latwerk volgde. Intussen speelde de muziek en waren de blijde kreten van het jonge en oude volk ~ in werkelijke zijn ~ niet van de lucht. Zelfs de luiddklok mengde zich meerdere malen in het koor. En toen huppelden in tegenovergestelde richting, langs dezelfde ketting, de nieuwe pannen van hand tot hand, om hun plaatsje in te nemen boven de hoofden, en voortaan te stralen en te tintelen in de zon. Want ze zijn glanzend, donkerbruin geglaazuurd, de nieuwe pannen. Ze spiegelen, en 't flikkert als spelende golfjes. Die eerste avond was een derde deel in orde.

Dinsdag 4 augustus:

Weer vroeg aan de slag. De werklieden zijn present en ook de paters. Sommige werklieden, die toch volgens afspraak, maar één dag van hun vakantie hoefden te geven, hebben er blijkbaar zo'n plezier in gekregen, dat ze weer terug zijn gekomen. Welkom, mannen! En vooruit dan weer. Er komt niet alleen muziek uit de hoogverheven radio, maar er zit plenty muziek in dit uitzonderlijke werk. Weer dalen de oude pannen, weer kraken de oude balken, weer rijst het nieuwe gebint

Beringe, ...en wij van Egchel, en wij van Koningslust, ... en wij van Grashoek...". En een beetje verder is hetzelfde pannenspraakje. "En ik wou, zegt er een, dat op mij de eerste prijs viel. 't Zou wel passen, ik was de eerste die gekocht werd toen Ponny met de maquette feestelijk rondtrok."

Maar wat een stof in het Huis, en in de gangen, en hier en daar in de kamers, maar soms, zo maar opeens, een voetzool door 't plafond kwam neuzen. En wat een lawaai! Maar dat stof waait wel weg, de rommel wordt wel opgeruimd, en het lawaai zal voor de kloosterlijke stilte wel weer wijken.

Om 4 uur in de namiddag van de tweede dag gaat de vlag in de top, en 't wordt gevierd met 'n biertje, 'n sigaartje en 'n broodje. 't Zijn toch wonderlijke dagen van helmen en petten, hoeden, rode zakdoeken, zang, stropoppen, stof en pannen, een bonte mengelmoes geboren uit de slagzin:

**'N PAN EN WAT HOUT,
VOOR DE PATERS IN 'T GOUD!**

Woensdag 5 augustus.

Het derde en laatste stuk moet er op vandaag. Mensen uit heel de gemeente werken mee, en die niet kunnen meewerken komen, zoals Maandag en gisteren. Zo maar eens kijken, en genieten van dit schouwspel, even zeldzaam als een Gouden Jubilé.

Tussen de bedrijven door wordt telkens, beneden in de ontspanningslokalen van de fraters de inwendige mens vrolijk versterkt.

Deze avond 5 uur nadert het werk zijn voltooiing. Een hard klinkend "Vivat: dat ze lang zullen leven!"

gepredikt van de daken. En de Paters zitten droog, en blijven dankbaar. voor al het onvergetelijke van deze laatste weken, dankbaar ook voor deze buitengewone "vacantiedagen" als slot van het Gouden Jubilé.

dreunt boven op zolder door de pannen heen, ter ere van de vacantiwerkers. 't Is of de pannen zelf aan 't zingen zijn gegaan, pannen van Panningen en pannen van Helden, pannen van Beringe en pannen van Egchel, pannen van Koningslust en pannen van Grashoek, en van hier of daar elders ook nog wel, ze zingen even welluidend samen als bij de mooie gemeenschappelijke serenade van Zondag 23 Juli en vloeien ineen tot een prachtige symphonie. Ze galmen het uit over de straat en over heel het dorp: "Wij liggen. 't Geschenk van de gemeente ligt er op."

't Ligt er, ja werkelijk, maar dan als een kroon op het Missiehuis, en als een kroon boven op de maandenlange inspanning van allen, groot en klein, rijk en arm. Helden's edelmoedigheid wordt voortaan

Tot zover het bericht uit Midden-Limburg van 15 augustus 1953.

In het Memoriale van de Lazaristen uit 1953 staan de activiteiten i.v.m. het vernieuwen van het dak ook vermeld.

Maandag 3 augustus 1953:

'Het geschenk voor de Paters wordt werkelijkheid. De pannen boven de zolder vh. Seminarie gaan er af. Zeer snel, na een ketting van 60 fraters langs de trap naar beneden. 'n Klein incident: één stuk pan valt langs (= naast) de trap en komt terecht op 't hoofd van frater Th. Klaus. Hij droeg wel is waar 'n petje, maar "desniettemin" was het 'n snee op 't hoofd, die gehecht moest worden. 't Had erger kunnen zijn. – Wanneer de oude pannen beneden zijn, gaan de nieuwe met 'n zelfde tempo naar boven.

Foto's

Het middendak wordt afgebroken; de Heldense aannemers (in overal) werken broederlijk samen met de paters (in toog); verschil moet er zijn!

Bronnen

Bronnen

- Memorialen, Lazaristen Panningen (1903 t/m heden)
- Midden-Limburg 01-08-1953, 15-08-1921
- Interview met Marianne Frencken en Jan Kessels

Foto's

Archief Henk Steeghs, internet

Dinsdag 4 augustus 1953:

"t Stuk van gisteren vertoonde gezonde gebinten. Vandaag komt het oudste gedeelte aan de beurt, waar ook 't hout niet meer deugt. De oude pannen gaan weer langs de trap, - het hout buiten om langs de voorkant, waar het onder 't vallen soms breekt: zo vermolmd was het. - Aan stof en vuil geen gebrek - Metselaar en timmerlui uit de omgeving met Van Nisselrooy, de opzichter der Gemeentewerken zijn geducht in de weer. Ze geven een vrije dag van hun vacantie (sommigen zelfs drie) en hebben geen spijt van deze "fusie" met de Paters. En als 't houtwerk er op zit, klimmen ook de nieuwe pannen weer omhoog.

door Heldense timmerlieden, tijdens hun vakantie. Een van deze timmerlieden was Jan Kessels, Jan van de Mèster, uit Beringe. Hij was toen 18 jaar. Hieronder wat hij zich bijna 70 jaar later nog herinnert van deze actie.

"Een aantal mensen van de familie Kessels werkten in die zomer aan de vervanging van het dak van het Missiehuis: Gerrit Kessels (Tummer Gerrit) van de Steenstraat in Panningen, oom Kees (Tummer Cernelis) en zijn zoon Gerrit van de Hoogstraat uit Beringe, en ikzelf, ook uit Beringe. Allemaal van Kessels. Wij kregen als taak om de oude spanten uit te slaan en nieuwe te produceren.

Namijmering op een Dak, dat een schitterende Kroon werd

Woensdag 5 augustus 1953:

'Laatste dag. - Afbraak en opbouw. En 's avonds om kwart voor zes een luid "Vivant" van onderuit het geheel vernieuwde dak.

Iedere avond bracht de vrachtauto van Piet Dorssers, (onze huischauffeur, zo is hij gewend) de bestofde werkers naar Emmaus, ter ontstopping in de vijver.

SPANTEN, GORDINGEN, DAKBESCHOT EN PANLATTEN. ALLES HANDWERK.

In de zomer van 1953 werd een deel van het dak van het missiehuis vervangen. Dat was het geschenk van de gemeenschap van groot Helden aan de paters Lazaristen bij gelegenheid van hun 50-jarige aanwezigheid in het klooster aan de Kerkstraat. Het werk werd uitgevoerd

Rechts van het klooster was een oprit. Daar was plaats om hout op te slaan en te bewerken. Ieder van ons kreeg een pater-student als maatje om te helpen als dat nodig was. In mijn geval was dat Chretien Jacobs uit Kessel. Alles werd met de hand gemaakt. Ome Gerrit had een elektrische cirkelzaag. Dat was in die tijd iets nieuws. Verder was er een groep pater-studenten als helpers om het dak af te breken, de spanten te plaatsen, gordingen aan te brengen, alsmede het dakbeschot en de panlatten. Er moest veel hout en materiaal naar boven getransporteerd worden. Dat ging via de brede trappen naar de zolder dankzij een levende transportband van patershanden. Er waren nog enkele andere timmerlieden die aan deze vernieuwing van het dak werkten. Namen die ik mij herinner zijn: Van der Velden senior en diens zoon, verder Litjens uit de Heuvelhoek en Herm van Hospes (Jacobs) van Ninnes. Toen alles klaar was, werd een feest gegeven voor allen die meegewerkt hadden." ■

Geschrift

Fragment uit de Memoriale 1953

Woensd. 4 Aug. 't Stuk van gisteren vertoonde gezonde gebinten. Vandaag komt het oudste gedeelte aan de beurt, waar ook 't hout niet meer deugt. De oude pannen gaan weer langs de trap, - het hout buiten om langs de voorkant, waar het onder 't vallen soms breekt: zo vermolmd was het. - Aan stof en vuil geen gebrek. - Metselaar en timmerlui uit de omgeving met Van Nisselrooy, de opzichter der Gemeentewerken zijn geducht in de weer. Ze geven een vrije dag van hun vacantie (sommigen zelfs drie) en hebben geen spijt van deze "fusie" met de Paters. En als 't houtwerk er op zit, klimmen ook de nieuwe pannen weer omhoog.

CIRCUS HELPT PATERS UIT DE BRAND

Zondag, 10 januari 1954, is er paniek in Panningen. Nog geen half jaar na de viering van het gouden jubileum en het vernieuwen van het dak van het middengedeelte van het klooster, dreigen de inspanningen van de Heldense aannemers en hun werklieden, in vlammen op te gaan. Maar gelukkig is de brandweer snel aanwezig en kan de schade beperkt blijven tot het afbranden van de recreatieverblijven van de paters.

Deze keer geen massale hulpacties vanuit de Heldense bevolking. Maar het lukt een aantal Heldenaren circus "t Hoefke" naar Panningen te halen. Dit circus treedt alleen op voor liefdadige doeleinden, in dit geval ten bate van de paters van het Missiehuis. De paters kunnen met de opbrengst van de circusvoorstellingen een aantal zaken vervangen die tijdens de brand in januari verloren zijn gegaan. Hier volgen een verslag van de brand en een

beschrijving van circus "t Hoefke" zoals die in Midden-Limburg van 16 januari en 7 augustus 1954 zijn gepubliceerd. Ook twee interviews met inwoners uit Helden, die zich de brand en de gevolgen daarvan nog kunnen herinneren: Pierre Janssen, die zich als kind de herbouw van de recreatiezaal kan herinneren en Nell Deen-Absil, zus van Louis Absil, die in 1954 de priesteropleiding volgde in het klooster. En natuurlijk enkele aantekeningen uit de memorialen van de Lazaristen.

Brand in het Missiehuis

Zondagavond tegen kwart voor zeven deed si-rene geloof de bevolking in Panningen naar buiten lopen. Het schouwspel dat ze te zien kregen was verschrikkelijk. Huize hoge vlammen, afkomstig van het recreatie verblijf der paters Lazaristen, zette de gehele omgeving in lichte gloed.

In minder dan geen tijd was de hoek Kerkstraat - Markt - Schoolstraat één mensenmenigte, die lijdelijk moest toezien hoe de vlammenzee steeds maar aanwakkerde. Een vonkenregen daalde in een straal van honderd meter op de omliggende gebouwen neer. Het leek een ware catastrofe te worden.

Door Burgemeester Cremers werden de brandweren van Venlo, Meijel en Roermond gearmaerd. Laatstgenoemde arriveerde nadat men de brand meester was en kwam niet in actie. De plaatselijke brandweer was spoedig ter plaatse om de strijd tegen het vuur te beginnen. In recordtijd verscheen de brandweer uit Venlo met groot materiaal. Toen deze de ladders uitgeschoven had kon de vuurhaard met succes bestreden worden. De brandweer van Meijel verscheen even later eveneens en gezamenlijk werkend was men de zaak weldra meester. Een groot effect had hierbij de Meijelse nevelspuit, waardoor weldra de vlammenzee verstikt werd.

Toch kon niet worden voorkomen dat de op de eerste verdieping en zolder ondergebrachte toneelkamer, de fotograafkamer, de boekbinderij en de timmerwerkplaats, met alle materiaal geheel uitbrandden. De grote rechtervleugel van hoofdgebouw heeft geruime tijd aan groot gewoners van 't missiehuis dit gedeelte ontruimd. Groot was de bezorgdheid van de paters voor het behoud van de kostbare missiebibliotheek. Dank zij het doorzetten van de studenten, die in een schier ondragelijke rook voor het behoud van de boeken hebben gevochten, werd die ramp voorkomen.

Naast de brandweerlieden werkten professoren, studenten en de bevolking intensief mee om het dreigende gevaar te voorkomen. Zo werden direct bij het begin enkele varkens uit hun stal gehaald en naar elders vervoerd.

Bij 't verloren gaan van bovengenoemde artikelen werd 't sommige studenten te machtig en hier en daar werd een traan weggeveegd. Vele, zo niet alle liefhebberijen, zagen ze voor hun ogen verbranden. De knutselvertrekken, waarin vele uren waren doorgebracht, en alle materiaal ging verloren. En al is het gebouw en een deel van de inventaris verzekerd, dingen zoals een fotonegatieven-archief over de levensloop van het missiehuis en over de missies van de Lazaristen zijn onvervangbaar. Ook de particuliere eigendommen van de studenten zijn verloren zonder dat daarvoor ook maar iets terugkomt.

Maar de bevolking van Helden zou haar naam oneer aandoen wanneer zij in deze niet de helpende hand zal bieden. Steeds staan de paters gereed om de bevolking van dienst te zijn en omgekeerd. Daarom zullen wij na de brand van Zondagavond, die Goddank geen ramp is geworden, de handen weer ineen moeten slaan om de paters na de herbouw van het recreatie-verblijf, weer in het bezit te kunnen stellen van hun liefhebberijen. Hier ligt een taak voor iedereen, particulier, verenigingen en organisaties. In 1953 gaven we de paters een nieuw dak. Voor 1954 is er weer een dankbaar object waaraan we gezamenlijk onze krachten kunnen en moeten geven. Over de t.z.t. te houden acties zult U, lezers, nog wel horen. De paters moeten weer de beschikking krijgen over een complete toneelkamer, timmerwerkplaats en boekbinderij. Helpt allen daaraan mee. Zij die reeds thans daarvoor een geldelijke bijdrage willen geven kunnen terecht bij de redactie van Midden-Limburg. Een verantwoording van de binnengekomen giften zal eventueel in dit blad geschieden.

Artikel

Midden-Limburg,
16 januari 1954

DE HERBOUW VAN DE RECREATIEZAAL WAS EEN HELE SENSATIE

De vader van Pierre Janssen was aannemer. In 1954 kreeg hij de opdracht om de grote recreatiezaal van het missiehuis, die door brand was verwoest, weer op te bouwen. Pierre was toen 11 jaar.

“Ik herinner mij dat we op een ochtend in januari/februari '54 hoorden dat bij de paters een zaal was afgebrand. Het ging om de recreatiezaal. Die werd regelmatig gebruikt, ook om met alle paters bij elkaar te komen, want die zaal was wat groter. Daarom moest daar snel een nieuwe zaal gebouwd worden. Ik weet nog dat mijn vader, Frans Janssen, die zaal toen gebouwd heeft. Met man en macht werd zo snel mogelijk de zaak overeind gezet. Toen kocht mijn vader de eerste lier. Tegenwoordig heet dat een lift, toen spraken we van een lier. Dat was een zwaar ijzeren

Foto

De ladderwagen van de Venlose brandweer in actie

HIMALAYA EN ELBA

Het missiehuis is een groot gebouw met veel kamers, zalen en andere ruimten. Om snel te weten waar iemand te vinden was, gaven de studenten een naam aan delen van het gebouw. Soms verwezen deze benamingen naar missiegebieden zoals Lombok in het toenmalige Oost-Indië. In 1916 werd de hele noorder-vleugel een meter verhoogd. Daardoor konden ook op deze verdieping kamers worden gebouwd. Uit die tijd stamt vermoedelijk de naam Himalaya voor dit hoogste deel van het huis. In het missiehuis vonden regelmatig veranderingen plaats en moesten mensen soms verhuizen van de ene naar de andere ruimte. Een aantal studenten vond dat zij met hun activiteiten weggeduwd werden naar een uithoek van het gebouw. Die ruimte werd daarom Elba genoemd, naar het eiland waar Napoleon naar toe verbannen werd, maar waaruit ontsnappen toch mogelijk was. Pater Wiel Bellemakers die in 1954 priester-student was en ook bij de brand zijn kamer moest ontruimen, weet niet meer zeker of op Elba ook de bibliotheek van de missieclub gevestigd was. “Dat weet ik niet meer. Zeker is dat een stel studenten het klaar kreeg dat die hele bibliotheek van een 2000 boeken en tijdschriften gered werd. Dat is voor een deel ook te danken aan de brandmeester van Panningen, Goutier, die boven op het dak van de rectorwoning op de brandmuur ging zitten en de vlammen, die het studentengebouw aan die andere kant van de brandmuur bedreigden, heel lang bestreed.”

Foto links
Het door de brand verwoeste recreatieverblijf

geval met een dieselmotor erop, een Bernardmotor was dat, daar zat een liersysteem aan en boven aan de steiger hing een driepoot met een katrol en daarmee werden zware kruiwagens met stenen en ander materiaal naar boven gehesen. Voorheen moest dat op de schouder naar boven gedragen worden. Dat ging met die lier voortaan mechanisch, wat een hele vooruitgang was toentertijd. Mensen kwamen daarnaar kijken, want dat had toen nog niemand hier in de buurt. Als ik me goed herinner

heeft mijn vader toen ook een wat grotere betonmolen gekocht, zodat het allemaal wat sneller ging. Als kinderen gingen we daar toen geregeld kijken. Dat was toen voor ons een grote bouw, want in die tijd maakte mijn vader alleen boerderijen en gewone huizen. Die bouw was niet zo hoog. Maar de zaal bij de paters was heel wat hoger. Dat was een hele onderneming voor het toenmalig bedrijf van mijn vader. En voor ons was het een hele sensatie dat onze vader daar zo'n hoge zaal ging bouwen."

Foto beneden
Studenten zijn begonnen met puin ruimen en stenen schoonhakken na de brand. Op de achtergrond rechts de oude Franciscus-school..

GELOFTEKRUIS EN SCHEERKWAST GERED UIT DE BRAND

Mevrouw Nell Deen-Absil is 86. Ze komt uit een gezin dat nauwe banden had met de paters Lazaristen. Een broer van haar was een van de priesterstudenten die snel een goed heenkomen moesten zoeken, toen de recreatiezaal van het klooster in februari 1954 afbrandde.

“Mijn vader was kleermaker en dat was ik ook samen met een van mijn broers. Wij werkten ook voor de paters. Daar werden togen voor gemaakt en die maakten wij ook voor anderen, zoals de pastoor van Beringe. Als iemand intrad bij de paters, dat wil zeggen naar het groot seminarie ging om voor priester te leren, kreeg hij een nieuwe toog en als hij jaren later priester werd gewijd, kreeg hij ook weer een nieuwe toog. Veel van die togen werden bij ons gemaakt. Soms tien tot vijftien tegelijkertijd. Aan de voorkant van een toog zaten allemaal knoopjes. De dames hier in huis, mijn moeder, een

zus van mij en ikzelf, werden ingezet om al die knoopsgaten te maken, want dat gebeurde toen nog met de hand. Als het een toog voor een kleine pater was, werden er 27 of 28 knoopsgaten gemaakt en bij iemand die wat groter was ging het om 32 tot 33 knoopsgaten. Dat was allemaal handwerk. Soms zaten we dagen achter elkaar aan die knoopsgaten te werken. Dat hoorde bij het vak. Tot mijn twintigste heb ik thuis meegewerkt in de kleermakerij. Daarna ben ik in de verpleging gegaan. In 1954 volgde mijn broer Louis de priesteropleiding in het missiehuis van de Lazaristen in Panningen. Hij heeft vaak verteld dat er onder de studenten een lichte paniek uitbrak, toen duidelijk werd dat de recreatiezaal in brand stond en iedereen naar buiten moest. Van de karige voorwerpen die op zijn kamertje stonden, wilde hij in ieder geval meenemen wat voor hem het meeste waarde had. Zijn medestudenten zagen hem naar beneden hollen met zijn waardevolste bezit: in de ene hand zijn geloftekruis en in de andere hand zijn scheerkwast. Naderhand hebben hijzelf en zijn medestudenten daar nog hartelijk om moeten lachen.”

Foto inzet

Hertstelwerkzaamheden na de brand in 1954

Foto links

Louis Absil tussen zijn vader en moeder tijdens de eerste H. Mis

Foto rechts

V.l.n.r.: Op de voorgrond Jacqueline en Gerrie Absil; Eerste rij: Leo (vader), Louis en Maria (moeder); Tweede rij: Karel, Mia, Nel, Jan, Tiny en Annie Absil; Laatste rij: Giel, Pierre en Jos Absil.

In de Memorialen van de Lazaristen uit 1954 vinden we de volgende aantekeningen.

Zondag 10 januari 1954:

's Avonds tegen kwart voor 7, terwijl Mhr. Plat in de recreatiezaal v.d. fr. Studenten een lezing houdt, anderen rustig op hun kamers zitten, laat zich een eigenaardig geknetter horen. De toehoorders in de recreatiezaal namen het voor hagel op 't dak. In werkelijkheid braken de vlammen reeds door 't dak daar ter plaatse – tot half zeven ongeveer waren daar boven nog groepjes studenten geweest. Toen ze heen gingen was de kachel zo goed als uit – De dienstbode van de Burgemeester werd de brand het eerste gewaar, en de Burgemeester (P. Cremers) alarmeerde onmiddellijk de brandweer van Panningen, Meijel, Venlo en Roermond. Onzerzijds waren intussen ook pogingen gedaan om de brandsirene te bereiken, maar een stoornis bij de telefoon bracht vertraging.

Gelukkig waren Panningen, Meijel, Venlo (in "20 minuten"), en Roermond spoedig aanwezig, waardoor het vuur vrij spoedig kon worden bedwongen. Het gevaar voor erger was geenszins denkbeeldig. 'n Vrij sterke wind joeg de vlammen en een dikke vonkenregen in de richting van de rechtervleugel van het hoofdgebouwen (filosofiekلاس etc.). Op "Himalaya" (Redactie: zie tekst in kader) ontruimde men reeds de kamers. Ook buurtbewoners, o.a. Pastoor, maakten zich bezorgd. Maar door 't vrij snel, en dus tijdig present zijn van de brandweer ging

alleen de zolder boven de recreatiezaal van de fraters studenten verloren: met boekbinderijafdeling, - fotografie, timmerij en inkersbenodigdheden. De stenen vloer beschermde de benedenzaal; de muur tussen de twee daken (rechts en dwarsdak) weerhield de vlammen om grondig het missieclublokaaltje en E.L.B.A. (Redactie: zie tekst in kader) aan te tasten. Veel kon hieruit nog worden gered: o.a. de Missiebibliotheek (ondanks de warmte en dikke rook die er hing, - frater Bielen) – Ook de toneelkleren (kletsnat) bleken de volgende morgen behouden. Panningen's brandweermannen zijn de hele nacht gebleven – tot ongeveer half 7 in de morgen.

Maandag 11 januari 1954:

Mijnh. Superior draagt een H. Mis op, dat het zo goed is afgelopen – Deze en de volgende dagen: verschillende instanties dagen op: politie, brandweer, verzekering: om naar oorzaak van de brand te zoeken (men heeft niets met voldoende zekerheid kunnen vaststellen) en de schade op te nemen.

Woensdag 13 januari 1954:

Bezoek van Mhr. De Visitator, naar aanleiding van de brand.

Vrijdag 15 januari 1954:

"Midden-Limburg" geeft 'n verslag van de brand, gevolgd door een sympathieke oproep om mee te helpen aan 't herstel.

CIRCUS 'T HOEFKE KOMT IN PANNINGEN SPELEN TEN BATE VAN HET MISSIEHUIS.

Midden-Limburg, 7 en 14 augustus 1954

Circus "t Hoefke" uit Deurne zal op 14, 15 en 16 Augustus 1954 zijn tenten opslaan in Panningen. Het is een amateurcircus dat in het hele land al een goede naam heeft en dat beschikt over een programma dat klinkt als een klok. Waar het ook kwam, overal oogstte dit circus een daverend succes, zowel in Scheveningen, Arnhem en Tilburg, als in Eindhoven, Weert, Maastricht, Roermond en Venlo.

Foto's

omslag van het boek over circus 't Hoefke en Hub van Doorne

HOE HET CIRCUS ONTSTOND.

Toen Dr. Hub van Doorne, de oprichter en directeur van Van Doorne's Automobielen- en Aanhangwagenfabriek te Eindhoven, jaren geleden op advies van zijn dokter enige rust moest

nemen, zocht hij zijn ontspanning bij de paarden. Hij had van jongs af, naast zijn grote hartstocht voor automobielen en aanhangwagens, toch altijd nog zijn hart verpand aan het paard. Reeds als jongen was hij niet weg te slaan uit de smidse van zijn vader, waar de paarden werden binnengebracht om opnieuw beslagen te worden. Die herinnering en zijn liefde voor het edele dier, het paard, heeft hem nimmer losgelaten.

Was het dan te verwonderen, dat deze liefhebberij oversloeg op zijn twee dochters, Tiny en Anny van Doorne, die al vroeg op pony's gezet werden en die ook van kinds af als het ware tussen de paarden opgroeiden?

Zij leerden als geen ander mens hoe zij met deze edele dieren moesten omgaan en hun argeloze kinderspel groeide uit tot een perfecte circuskunst, die zelfs in de vakwereld bijzonder de aandacht trok en wordt gewaardeerd.

Alle klassieke nummers, vrijheidsdressuur, hogeschool en voltige worden door hen gebracht.

Voor het hogeschoolnummer hebben zij de beschikking over een stel Lippizaner hengsten, die ieder, die van paarden houdt, zullen doen watertanden. De uitvoering van het hogeschoolnummer is van een dergelijke bekoring en wordt zo in de perfectie uitgevoerd, dat dit wel het hoogtepunt van de avond vormt. Maar ook het slotnummer, een ware acrobatiek te paard, weet de

toeschouwers tot het uiterste te boeien en zodanig enthousiast te maken, dat aan het applaus bijna geen einde komt.

Maar tenslotte maakt men met paarden alleen nog geen circus: daar komen ook nog andere nummers, zoals acrobatiek, muziek, trapezewerk en clowns aan te pas. Behalve een prachtige rijstal is men in Deurne ook een Harmonie- en gymnastiekvereniging rijk. Laatstgenoemde vereniging stond aan het circus enige volleerde acrobaten af en de harmonie zorgt voor het circusorkest, dat er zijn mag Wie zou menen, dat hiermede het circustalent van Deurne uitgeput zou zijn, vergist zich. Men heeft hier ook nog een prachtige balletgroep, wij noemden reeds de clowns, Rits en Rats, en er komt een

Maar nu moeten wij toch iets vertellen omtrent een van de medewerkers, die wij nog niet noemden maar die toch een belangrijke rol speelt bij de hogeschoolnummers, die gebracht worden, en die tevens geestelijk adviseur van de circusgemeenschap is. Dat is Pastoor Van Dinter uit Deurne. Het is wel ongebruikelijk dat een Pastoor optreedt in een circus en om het te kunnen begrijpen moet u hem dan ook in zijn soutane achter de microfoon hebben zien staan. Pastoor Van Dinter is een ware paardenkenner en -liefhebber van de hogeschoolrijkunst. Hij vertelt u over pirouettes en de piaffe en u hoort van hem nog veel meer wetenswaardigheden over het rijden van de hogeschool en over de passen, die de paarden daarbij maken.

goochelaar in de piste, Professor Antonio, die het publiek de ene verbazing na de andere bezorgt. Geloof u maar, dat het muisstil onder het tentzeil is wanneer Professor Antonio zijn kunsten vertoont. Een stilte die nu en dan alleen onderbroken wordt door zachte uitroepen van verbazing.

GEZELLIGE SFEER IN HET CIRCUS

Het valt telkens weer op, dat er bij elke uitvoering van Circus "t Hoefke" zo'n gezellige sfeer, zowel onder de medewerkers, als onder 't aandachtig toeschouwende publiek heerst. Het lijkt wel alsof de artiesten en het publiek direct een grote familie vormen.

Het zal niemand verbazen, dat dit circus overal waar het optreedt, steeds volle tenten trekt, evenmin als het u hoeft te verwonderen, dat vele verenigingen en instellingen altijd met een dankbaar hart terugzien op een bezoek van circus "t Hoefke" aan hun gemeente.

Wij twijfelen er niet aan, dat allen die "onze paters" een warm hart toedragen en die bovendien willen genieten van een stijlvolle circusuitvoering op Zaterdag, Zondag of Maandag, 14, 15 en 16 Augustus naar het amateurcircus "t Hoefke" zullen komen kijken.

U mag die gelegenheid werkelijk niet voorbij laten gaan!! ■

Foto's

Opperstalmeester pastoor Van Dinter

Het circusorkest van de harmonie van Deurne

Circus 't Hoefke

komt in Panningen spelen ten bate van het Missiehuis

zoals wij de vorige week reeds meldden, zal het circus "t Hoefke" uit Deurne op 14, 15 en 16 oktober in Panningen zijn tenten opslaan omringd door een heerlijk landschap. Het is een circus met heel veel van een goede naam heeft. Het is een circus dat uitstekend over een programma dat uitstekend is. Waar het ook kwam, overal oogde het succes, zowel in Schiedamschenhoop en Tilburg, als in Kindsboven, Laartricht, Rosmond en Venlo, om u te noemen te noemen.

HOE HET CIRCUS ONTSTOND.

Van Dr. Hub. van Doorne, de oprichter van Van Doorne's Automobiel- en Wagensfabriek te Kindsboven, jarenlang adviseur van zijn dokter enige jaren lang, zocht hij zijn ontspanning bij de rij van jongens, maar zijn geroemde voor auto's en auto's ook altijd nog zijn hart verpand aan de ritten als jongen was hij niet weg te slaan van zijn vader, waar de paarden werden gebracht om opnieuw te worden. De hereniging en zijn deel van het paard, heeft hem laten.

Was het dan te verwonderen, dat hij overloeg op zijn twee dochters, Lenny van Doorne, die al vroeg op verden en die ook van kind af als en de paarden opgroeien?

Zij leerden als geen ander mens bij de ritten moesten omgaan en inderdaad groeide uit tot een ritten, die zelfs in de vakverre landacht trek en wordt gewaar. Alle klassieke nummers, vrijheidschool en volgtje worden door de voor het hoge school-nummer en schikking over een stel Lippins, eder, die van paarden houdt, en anderen. De uitvoering van het nummer is van een dergelijke beko in de perfecte uitgevoerde, dat de rust van de avond vormt. Met nummer, een ware acrobatische toeschouwers tot het uiterst lang enthousiast te maken, die signa geen einde komt.

Maar tenslotte maakt men nog geen circus; daar komen nummers, zoals acrobatiek, in en clowns aan te pas. Behal

Grote 2-Mastertent

1200 Zitplaatsen

STANDPLAATS

* **DEURNE**

CONCERTTERREIN - STATIONSTRAAT

Avondvoorstellingen op vrijdag 11 oktober om 7.30 uur

Zondag 13 oktober en maandag 14 oktober om 8 uur

Gala-premiere zaterdag 12 oktober om 5 uur

Matinee zondag 13 oktober om 2.30 uur

PRACHTIGE COLLECTIE
RASPAARDEN

LUCHT-ACROBATIEK

Hogeschool-Rijkunst

DE BEROEMDE CLOWNS
RITS en RATS

PAARDEN-DRESSUUR

HAND-ACROBATIEK

GOOCHELEN

Koordansen

FIETS-ACROBATIEK

BALLET

VOLTIGE

- GROOT ORKEST -

TIJDENS DE PAUZE GELEGENHEID TOT STALBEZICHTING

Prijzen des plaatsen: Loge 2.50, Stal 1.00, 1e Rang 1.50, 2e Rang 1.00, Staanplaats 50 cent

MATINEE kinderen beneden 14 jaar HALVE PRIJZEN

Voorverkoop vanaf vrijdag 7 okt. bij Cox & Reynders, Stationsw. 14. Op speelzonden na 7 uur aan de circuskassa

Fortenstelling op het terrein

Plaatsbezetting 50 cent

De opbrengst komt ten goede aan de Sociale en Culturele verenigingen te Deurne.

Bronnen

- Memorialen, Lazaristen Panningen (1903 t/m heden)
- Midden-Limburg 16-01-1954, 07-08-1954, 14-08-1954
- Interviews met Nell Deen-Absil en Pierre Janssen
- Deurnewiki.nl
- Foto's: Archief Henk Steeghs, internet, deurnewiki.nl

Foto's

- Archief Henk Steeghs, internet, deurnewiki.nl

VRIENDEN VAN DE MOENNIK

DE MOENNIK

HEEMKUNDE VERENIGING HELDEN

Openingstijden verenigingslokaal

(Documentatiecentrum)

Maandag: 19.00 - 21.30 uur

Woensdag: 14.00 - 17.00 uur

Op feestdagen gesloten

Adres:

Heemkundevereniging Helden

Aan de Koeberg 3

5988 NE Helden

www.moennik.nl

info@moennik.nl

T. 077-763 04 01 (doc.-centrum)

Museum Peel en Maas

Openingstijden

Mei t/m september:

Woensdag t/m zondag: 13.00 - 17.00 uur

Oktober t/m april:

Woensdag en zondag: 13.00 - 17.00 uur

Ook tijdens schoolvakanties geopend

Op feestdagen gesloten

Zie website voor actuele openingstijden.

Adres:

Aan de Koeberg 3

5988 NE Helden

T. 077-3081555

www.museumpeelenmaas.nl

info@museumpeelenmaas.nl